

FIRE Belgium of r/wallstreetbets

De online wegen naar financiële onafhankelijkheid?

Mirte Willems

R0793279

Masterproef aangeboden tot het behalen van de graad
MASTER IN DE COMMUNICATIEWETENSCHAPPEN

Promotor: Dr. Anneleen Meeus

Verslaggever: Prof. Dr. Tim Smits

Academiejaar: 2022-2023

Word count: 14.876

Voorwoord

Het maken van deze masterproef was een zeer intensief proces, maar ik stond er niet alleen voor. Bij deze zou ik graag een aantal mensen willen bedanken.

Een eerste bedanking gaat daarbij uit naar Anneleen Meeus, zowel mijn promotor als mijn dagelijkse begeleider. Ze gaf mij namelijk de kans om mijn masterproef te schrijven over een zeer interessant en vernieuwend onderwerp. Bovendien stond ze steeds paraat voor het beantwoorden van mijn vragen en kon ik op haar rekenen voor feedback. Ik wil daarbij ook mijn peerreview partner Micheline Sas bedanken die steeds met plezier mijn teksten heeft nagelezen. Vervolgens wil ik graag al mijn participanten bedanken voor het invullen van mijn survey. Zonder hen was het maken van deze masterproef namelijk niet mogelijk geweest. Tot slot gaat mijn laatste dankwoord uit naar mijn familieleden en vrienden voor de steun en aanmoediging die ik van hen heb gekregen gedurende dit academiejaar.

Abstract

Het investeren in cryptomunten is in toenemende mate een populaire financiële investeringsstrategie geworden (Statista, 2023). Desalniettemin wordt de waarde van cryptomunten gekenmerkt door onverwachte en extreme prijsschommelingen, maar ook het probleem van oplichting en fraude valt niet te negeren. Investeren in cryptomunten moet daarom beschouwd worden als risicogedrag (Kristoufek, 2013). Wanneer er daarbij wordt gekeken naar de Belgische cryptomarkt, hebben jongvolwassenen het grootste aandeel cryptomunten in bezit (Statista Consumer Insights, 2022). Dit is niet verwonderlijk, omdat 18 tot 25-jarigen onder druk staan om financiële onafhankelijkheid te bereiken en ze met cryptomunten op korte tijd extreme winsten kunnen realiseren (Arnett, 2000; Kristoufek, 2013). Bovendien zijn de cognitieve systemen en verbindingen in deze levensfase nog niet volledig ontwikkeld, waardoor jongvolwassenen vaker risicogedrag lijken te stellen (Steinberg, 2008; Van Duijvenvoorde et al., 2010).

Desondanks is dit kwantitatief onderzoek slechts de eerste studie die nagaat hoe Vlaamse jongvolwassenen staan ten aanzien van deze financiële strategie, alsook hoe hoog ze het risico van deze investering inschatten. Bijgevolg toont het huidige onderzoek aan dat jongvolwassenen over het algemeen zeer negatief staan ten aanzien van cryptomunten en hun voorkeur geven aan andere financiële strategieën, zoals het beleggen van geld in aandelen of obligaties. Daarboven had deze studie het doel om inzicht te krijgen in de mate waarin jongvolwassenen worden blootgesteld aan online crypto-inhouden, omdat eerdere onderzoeken aantonen dat sociale media risicogedragingen promoten (Beullens & Schepers, 2013; Boyle et al., 2018). Dergelijke blootstelling wordt in dit huidige onderzoek bevestigd, waarbij Instagram het socialemediaplatform is waarop men deze inhouden het vaakst tegenkomt. Meer concreet blijkt uit de ANCOVA-analyses dat mannen, alsook kinderen van gemiddeld geschoolde moeders/voogden hoger scoren op deze mediablootstelling.

Vervolgens werd er ingezoomd op de mediërende rol van informele financiële leeractiviteiten (d.w.z. het vrijwillig lezen van boeken/magazines, het bijwonen van workshops/seminaries en het bezoeken van websites), alsook van financiële kennis via het PROCESS Model zes (Hayes, 2022; Mountain et al., 2021; Shim et al., 2015). Deze kennis is zeer belangrijk, omdat het de

kans vergroot dat financiële keuzes op een meer rationele wijze worden gemaakt, wat op zijn beurt impulsiviteit afremt (Van Duijvenvoorde et al., 2010). In strijd met de zorgwekkende bevindingen uit de literatuur (Mountain et al., 2021; Sinha et al., 2018), ligt de financiële kennis in deze studie relatief hoog. Zowel deelname aan informele leeractiviteiten als iemands opleidingsniveau lijken daarbij een positieve bijdrage te kunnen leveren aan deze kennis. Desalniettemin bevestigt dit onderzoek nogmaals de problematische genderkloof die vandaag aanwezig is, omdat vrouwen nog steeds over minder financiële kennis beschikken, minder ervaring hebben met cryptomunten, minder vaak kiezen voor een formele economische opleiding etc.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	8
2. Literatuurstudie.....	9
2.1. Jongvolwassenen en risicogedragingen	9
2.1.1. Cognitieve en sociale uitdagingen	9
2.1.2. Investeren in cryptomunten als aantrekkelijk risicogedrag	10
2.1.3. Het belang van sociale media	12
2.2. Sociodemografische verschillen tussen jongvolwassenen.....	13
2.2.1. Gender	14
2.2.2. Nationaliteit.....	15
2.2.3. Opleidingsniveau	16
2.2.4. Opleidingsniveau ouders	17
2.3. De financiële kennis van jongvolwassenen	18
2.3.1. Mediërende rol.....	18
2.3.2. Hoe kan men de financiële kennis bevorderen?	19
2.3.2.1. Een overschatting van het formeel onderwijs.....	20
2.3.2.2. Informele financiële leeractiviteiten als oplossing?	20
2.4. Meervoudig Mediatie Model	22
3. Methode.....	23
3.1. Steekproefbepaling en – trekking	23
3.2. Dataverzamelmethode	24
3.3. Steekproefbeschrijving.....	25
4. Data-analyse.....	26
4.1. Meetinstrumenten	26
4.1.1. Gender	26
4.1.2. Nationaliteit.....	26
4.1.3. Opleidingsniveau (ouders).....	27
4.1.4. Deelname aan informele financiële leeractiviteiten	27
4.1.5. Financiële kennis.....	28
4.1.6. Blootstelling aan riskante financiële media-inhouden.....	29
4.1.7. Risico-inschatting van investeren in cryptomunten	30
4.1.8. Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten	31
4.1.9. Controlevariabelen	31
4.1.9.1. Formele economische opleiding.....	32

4.1.9.2. <i>Economische (studenten)job</i>	32
4.1.9.3. <i>Ervaring met investeren in cryptomunten</i>	32
4.2. Analysemethode.....	33
5. Resultaten.....	34
5.1. Descriptieve analyse.....	34
5.1.1. Gender.....	34
5.1.2. Opleidingsniveau (ouders).....	34
5.1.3. Deelname aan informele financiële leeractiviteiten.....	35
5.1.4. Financiële kennis.....	35
5.1.5. Blootstelling aan riskante financiële media-inhouden.....	36
5.1.6. Risico-inschatting van investeren in cryptomunten.....	36
5.1.7. Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten.....	37
5.1.8. Controlevariabelen.....	38
5.1.8.1. <i>Formele economische opleiding</i>	38
5.1.8.2. <i>Economische (studenten)job</i>	38
5.1.8.3. <i>Ervaring met investeren in cryptomunten</i>	39
5.2. Correlatieanalyse.....	39
5.3. ANCOVA-analyse.....	42
5.4. Meervoudige mediatieanalyse.....	44
6. Discussie.....	49
6.1. Onderzoeksresultaten.....	49
6.1.1. Blootstelling aan online crypto-inhouden.....	49
6.1.2. Risico-inschatting van investeren in cryptomunten.....	50
6.1.3. Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten.....	51
6.1.4. Meervoudig Mediatie Model.....	52
6.1.4.1. <i>Deelname aan informele financiële leeractiviteiten</i>	52
6.1.4.2. <i>Financiële kennis</i>	52
6.2. Limitaties.....	53
6.3. Aanbevelingen.....	55
6.3.1. Formeel en informeel onderwijs.....	55
6.3.2. Toekomstig onderzoek.....	56
7. Conclusie.....	56
8. Referenties.....	58
9. Bijlage: Online vragenlijst.....	66

Figuren

Figuur 1 Meervoudig Mediatie Model 6 op basis van Hayes (2022) en Tóth et al. (2022)	22
Figuur 2 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van gender op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten	46
Figuur 2 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van gender op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten	46
Figuur 3 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van opleidingsniveau op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten.....	47
Figuur 3 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van opleidingsniveau op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten.....	47
Figuur 4 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van opleidingsniveau moeder/voogd op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten.....	48

Tabellen

Tabel 1 Descriptieve analyse: Deelname aan informele financiële leeractiviteiten	35
Tabel 2 Descriptieve analyse: Blootstelling aan riskante financiële media-inhouden	36
Tabel 3 Descriptieve analyse: Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten.....	38
Tabel 4 Correlatiematrix	41

1. Inleiding

De afgelopen jaren zag men een enorme toename in populariteit wat betreft het investeren in cryptomunten, een elektronisch betaalmiddel dat alleen digitaal bestaat (Carvalho & Marcos, 2018). Meer specifiek groeide het wereldwijde bezit van cryptomunten met 190% van 2018 tot 2020 en verwacht men een aanhoudende groei van deze markt (Statista, 2023). Aangezien sociale media de afgelopen jaren steeds meer worden gebruikt voor marketingdoeleinden, is het dan ook waarschijnlijk dat dergelijke platformen een rol hebben gespeeld in desbetreffende populariteitsgroei (Statista Research Department, 2023). Kanalen zoals Facebook, Twitter, TikTok etc. kunnen namelijk ingezet worden om bepaalde doelgroepen te overtuigen van deze riskante financiële strategieën. Deze strategieën moeten beschouwd worden als riskant, omdat cryptomunten volgens Kristoufek (2013) onderhevig zijn aan onverwachte prijsstijgingen en – dalingen, waardoor men op korte tijd extreme winsten maar ook verliezen kan maken. Zo blijft de markt van de bekendste cryptovaluta Bitcoin groeien, maar kende de waarde van deze munt in België echter een daling van 42.33% van april 2022 tot maart 2023 (BTCDirect, z.d.; Statista, 2022).

Bovendien toont onderzoek aan dat jongvolwassenen tussen 18 en 29 jaar in België het grootste aandeel cryptomunten bezitten. Zij representeerden in 2022 namelijk 32% van de Belgische crypto-eigenaars (Statista Consumer Insights, 2022). Aangezien men met cryptomunten op korte termijn extreme winsten kan maken, kan dit percentage mogelijk gelinkt worden aan het feit dat jongvolwassenen geconfronteerd worden met de verwachting financieel zelfstandig te worden (Arnett, 2000). Verder lijken jongvolwassenen in het algemeen ook vaker risicogedrag te vertonen dan oudere leeftijdsgroepen, omdat hun cognitieve systemen en onderlinge verbindingen nog niet volledig ontwikkeld zijn (Steinberg, 2008; Van Duijvenvoorde et al., 2010). Terwijl het van groot belang is om riskant gedrag, zoals investeren in cryptomunten, kritisch te benaderen, lijkt de financiële kennis van jongvolwassenen onvoldoende te kunnen bijdragen aan deze opgave (Mountain et al., 2021; Sinha et al., 2018). Samengenomen kunnen jongvolwassenen daardoor benaderd worden als een zeer kwetsbare groep binnen deze trend (Kristoufek, 2013).

Het reële gevaar om op korte termijn een grote hoeveelheid geld te verliezen, alsook de beperkte financiële kennis van jongvolwassenen, maakt van dit thema een zeer belangrijk maatschappelijk onderzoeksfenomeen. Desalniettemin is deze studie één van de eerste wat betreft dit topic, waardoor het onderzoek ook vanuit wetenschappelijk perspectief essentieel is. Door middel van een exploratief kwantitatief onderzoek wil men daarom een eerste inzicht verwerven in hoe jongvolwassenen denken over cryptomunten als financiële strategie, maar ook in welke mate ze online worden blootgesteld aan gerelateerde riskante media-inhouden. Men gaat daarbij op zoek naar sociodemografische verschillen tussen Vlaamse jongvolwassenen van 18 tot en met 25 jaar oud.

2. Literatuurstudie

2.1. Jongvolwassenen en risicogedragingen

2.1.1. Cognitieve en sociale uitdagingen

Zoals elke levensfase gaat ook die van jongvolwassenheid gepaard met enkele bijhorende uitdagingen en bekommernissen. Dit kan onder andere gelinkt worden aan het feit dat het beloningssysteem in de hersenen van jongvolwassenen een hoge mate van gevoeligheid kent wat betreft de blootstelling aan sociale en emotionele prikkels, zoals sensatie, sociale goedkeuring, spanning etc. (Van Duijvenvoorde et al. 2010). Dergelijke gevoeligheid valt te verklaren doordat de cognitieve systemen, alsook de verbindingen tussen dergelijke systemen in deze levensfase nog niet volledig ontwikkelt zijn (Steinberg, 2008). Dit kan een probleem vormen aangezien desbetreffende systemen, waaronder de prefrontale cortex, en verbindingen het mogelijk maken om te weerstaan aan deze prikkels (Steinberg, 2008). Bijgevolg nemen jongvolwassenen in toenemende mate risico's, omdat impulsief gedrag moeilijker af te remmen is (Steinberg, 2008; Van Duijvenvoorde et al., 2010). De kans op het stellen van risicogedrag neemt vervolgens toe naarmate het gedrag onmiddellijk wordt gevolgd door een beloning, omdat dit een belangrijke gedragsmotivator is voor jongvolwassenen (Van Duijvenvoorde et al., 2010). Men zal namelijk zodanig verlangen naar dergelijke beloningen, waardoor de potentiële negatieve gevolgen van riskant gedrag

aanzienlijk afnemen in belang. Verder zal men ook sneller risico's nemen in onbekende situaties, alsook in situaties waarin men zich in het gezelschap van *peers* bevindt (Gardner & Steinberg, 2005; Blankenstein et al., 2016). Dat laatste is niet toevallig, omdat 18 tot 25-jarigen niet alleen gevoelig zijn voor sociale en emotionele prikkels, maar ook voor de invloed van belangrijke anderen (De Vries et al., 1988). Verschillende onderzoeken tonen daarbij aan dat de invloed van sociale informatie in deze levensfase het meest opmerkelijk is in vergelijking met andere levensfasen (Blankenstein et al., 2016; Haddad et al., 2014; Reiter et al., 2019). Meer specifiek zullen persoonlijke keuzes en beslissingen in zekere mate beïnvloed worden door het directe advies van anderen, maar ook door de observaties die men van hen maakt (Blankenstein et al., 2016; Haddad et al., 2014; Reiter et al. 2019). Wanneer men daarbij waarneemt dat anderen riskant gedrag stellen, verhoogt de kans dat men zelf ook risicogedrag zal vertonen (Clark & Lohéac, 2007; Liu et al., 2017).

Kortom kan men concluderen dat de fase van jongvolwassenheid gepaard gaat met een verhoogde kans op het stellen van risicogedragingen (Blankenstein et al., 2016; Clark & Lohéac, 2007; Haddad et al., 2014; Liu et al., 2017; Reiter et al., 2019; Steinberg, 2008; Van Duijvenvoorde et al., 2010). Een gelijkaardige vaststelling is daarbij terug te vinden voor jongeren. Talrijke studies zijn reeds uitgevoerd om riskante gedragingen, zoals het problematische gebruik van alcohol, tabak en drugs, bij jongeren te onderzoeken (Barry et al., 2018; Beullens & Schepers, 2013; Dougherty et al., 2015; Purba et al., 2022). Terwijl men dus een diepgaand inzicht heeft in dergelijk probleem bij jongeren, is slechts zeer weinig geweten over desbetreffende gedragingen bij jongvolwassenen. Aangezien elke levensfase gekenmerkt wordt door verschillende interesses en belangen, kan men er echter niet vanuit gaan dat dezelfde risicogedragingen worden gesteld door jongvolwassenen als door jongeren.

2.1.2. Investeren in cryptomunten als aantrekkelijk risicogedrag

Wanneer men vervolgens dieper ingaat op dergelijke belangen, staat onder andere de verwachting om financieel onafhankelijk te worden centraal bij 18 tot 25-jarigen (Arnett, 2000). In deze levensfase ervaart men met andere woorden druk om financiële zelfstandigheid te bereiken, waardoor een financiële strategie zoals het investeren in cryptomunten in

toenemende mate aantrekkelijk kan worden. Een investering in deze digitale munt maakt het namelijk mogelijk om op korte termijn te genieten van extreme winsten (Kristoufek, 2013). Deze verwachte aantrekkelijkheid wordt ondersteund door cijfers die aantonen dat 32% van de cryptomunten in België in het bezit is van jongvolwassenen tussen 18 en 29 jaar (Statista Consumer Insights, 2022).

Desalniettemin is het investeren in cryptomunten een financiële strategie die wordt gekenmerkt door extreme en onvoorspelbare prijsschommelingen (Kristoufek, 2013). Daarbij zijn dus niet alleen extreme winsten mogelijk, maar loopt men ook het reële risico om op korte tijd extreme verliezen te maken (Kristoufek, 2013). De waarde van bijvoorbeeld Bitcoin is namelijk volledig gebaseerd op markspeculatie en kent dus geen fundamentele prijs, wat een verklaring biedt voor de kenmerkende en hoge mate van volatiliteit van deze munt. Daarnaast is de cryptomarkt niet onderhevig aan overheidsregulering, waardoor marktmanipulatie een veelvoorkomend fenomeen is (Salzman, 2021). Bovendien heerst er een voortdurende onzekerheid of men al dan niet een echte munt in zijn of haar bezit heeft, omdat oplichterij een onoverkomelijk verschijnsel is op deze markt. Zo werd bijvoorbeeld OneCoin razend populair in 2014, omdat ze haar klanten een vermenigvuldiging beloofde van hun investeringen (Van Wijk, z.d.). Desalniettemin bepaalden de oprichters eigenhandig de prijsschommelingen, alsook de winsten van hun klanten zodat OneCoin haar belofte kon waarmaken. Het geld werd echter niet echt geïnvesteerd en winsten werden uitbetaald met het geld van andere investeerders (Van Wijk, z.d.). Daarnaast werd de oprichter van het *Exchange Traded Funds* (FTX) in december 2022 opgepakt nadat hij het geld van zijn klanten had gebruikt voor persoonlijke uitgaven, alsook voor risicovolle beleggingen in zijn ander bedrijf (RTL Nieuws, 2022). Het bedrijf ging vervolgens failliet en klanten zagen hun geld nooit meer terug. Logischerwijze moet het investeren in cryptomunten als financiële strategie benaderd worden als riskant gedrag (Kristoufek, 2013; Salzman, 2021).

2.1.3. Het belang van sociale media

Men moet zich vervolgens bewust zijn van het feit dat sociale media bepaalde risicogedragingen promoten. Zo worden jongeren bijvoorbeeld vaak geconfronteerd met de problematische drankcultuur die mede dankzij sociale media is ontstaan en zelfs is genormaliseerd (Beullens & Schepers, 2013). Meer specifiek leiden media-inhouden die overmatig alcoholgebruik promoten en diens bijhorende positieve feedback tot het onderling aanmoedigen van riskant alcoholgedrag (Boyle et al., 2018). Aangezien het investeren in cryptomunten als riskant gedrag moet beschouwd worden en risicogedragingen soms online worden gepromoot, is het bijgevolg mogelijk dat er ook riskante crypto-inhouden circuleren.

Wetende dat 80% van de studenten sociale media gebruiken voor informatieve en educatieve doeleinden, bestaat er bijgevolg een reële kans dat jongvolwassenen beroep doen op socialemediaplatformen om zich te informeren omtrent dergelijke investeringsstrategie (Kim et al., 2014). Sociale media zijn namelijk een onmisbaar onderdeel in hun dagelijkse leven en worden dus onder andere gebruikt als informatiebronnen. Zo zoekt men bijvoorbeeld op sociale media naar instructies, achtergrondinformatie, opinies etc. (Kim et al., 2014). Het is daarbij mogelijk dat men hiervoor op zoek gaat naar zogenaamde crypto-influencers, zoals Roger Ver en Vitalik Buterin. Zij zijn rijke crypto-investeerders die via sociale media hun succesverhalen delen met een aanzienlijk groot bereik aan volgers (Mileva, 2023).

De eenvoudige en toegankelijke manier om via sociale media te leren over financiën zou jongvolwassenen kunnen helpen in hun streven naar financiële onafhankelijkheid. Desalniettemin moet men zich afvragen in welke mate jongvolwassenen aan deze inhouden worden blootgesteld. Zo tonen onder andere Van Alstyne en Brynjolfsson (1996; 2005) aan dat socialemediagebruikers in toenemende mate worden blootgesteld aan homogene informatie. Dit is te linken aan feit dat sociale media gebruik maken van algoritmes waarbij men media-inhouden krijgt te zien op basis van persoonlijke voorkeuren en interesses (Kitchens et al., 2020; Stroud, 2010). Het liken, delen, bekijken etc. van bepaalde content zal er via deze personaliseringstechniek voor zorgen dat men meer van deze inhouden zal tegenkomen (Stroud, 2010). Hierdoor is het mogelijk dat niet iedereen online crypto-inhouden in gelijke mate consumeert. Bovendien voorspelt men dat sommige socialemediagebruikers

vooral positieve informatie zien omtrent cryptomunten en anderen eerdere negatieve, omdat filterbubbels ervoor zorgen dat men voornamelijk met gelijkgestemden in aanraking komt (Kitchens et al., 2020). Desondanks is het mogelijk dat het ervaren van een beloning door te investeren in cryptomunten, zoals spanning of sociale goedkeuring, ertoe leidt dat jongvolwassenen minder nadenken over de gevaren van deze investeringsstrategie en eerder impulsief handelen (Van Duijvenvoorde et al., 2010). Dit zou bijgevolg betekenen dat de aard van de crypto-informatie mogelijk minder impact heeft dan men intuïtief zou verwachten.

2.2. Sociodemografische verschillen tussen jongvolwassenen

Terwijl sommige jongvolwassenen inderdaad relatief snel bezwijken voor desbetreffende aantrekkelijke prikkels, beschikken anderen volgens Zuckerman (geciteerd in Mishra et al., 2010) over meer zelfcontrole om dit gedrag te kunnen afremmen. Bovendien wijken jongvolwassenen van elkaar af in de mate waarin men op zoek gaat naar sensatie en/of streeft naar onmiddellijke beloningen die voortvloeien uit impulsief gedrag (Zuckerman, geciteerd in Mishra et al., 2010). Anders gezegd wordt er voorspelt dat jongvolwassenen van elkaar verschillen wat betreft de mate waarin men geneigd is om risicogedrag te stellen, alsook hoeveel nood men daaraan heeft en hoeveel voldoening men daaruit haalt. Dergelijke verwachte verschillen kunnen mogelijk tot uiting komen in de risico-inschatting die jongvolwassenen maken inzake cryptomunten. Meer concreet neemt het gepercipieerde risico toe naarmate men een hogere dreiging percipieert, alsook zichzelf beschouwt als meer vatbaar voor dergelijke dreiging (Rosenstock et al., 1988). Samenhangend met de dreigingsevaluatie en vatbaarheidsevaluatie, is het ook aannemelijk dat jongvolwassenen van elkaar afwijken in hun attitude ten aanzien van deze investeringsstrategie (De Pelsmacker & Geuens, 2019). Tot slot wordt verwacht dat niet iedereen in gelijke mate druk ervaart om te streven naar financiële onafhankelijkheid, alsook daarin geïnteresseerd is. Dit verschil in persoonlijke interesses en behoeften kan zich uiten in de gepersonaliseerde selectie aan sociale media-inhouden die men als individuele gebruiker krijgt voorgeschoteld (Kitchens et al., 2020; Stroud, 2010).

Wanneer men bijgevolg onderzoek verricht naar risicogedragingen bij jongvolwassenen, en meer bepaald naar het investeren in cryptomunten, is het met andere woorden belangrijk om rekening te houden met onderlinge verschillen. Aangezien nog geen eerdere onderzoeken inzicht hebben verworven in achtergrondvariabelen die daarbij van invloed kunnen zijn, zal dit huidige onderzoek haar focus leggen op sociodemografische verschillen tussen jongvolwassenen. Meer concreet tracht men te achterhalen welke variabelen relevant zijn om verschillen tussen de blootstelling aan online crypto-inhouden, alsook verschillen tussen de risico-inschatting en attitude ten aanzien van cryptomunten te verklaren. Op die manier is het namelijk mogelijk om verschillende groepen van elkaar te onderscheiden wat betreft hun relatie met cryptomunten. Bijgevolg wil men met dit exploratief onderzoek een beter begrip krijgen van hoe en wie gevaar loopt met betrekking tot dit risicogedrag.

2.2.1. Gender

Een eerste opdeling waar men naar kijkt is die tussen mannen en vrouwen. Lusardi en Mitchel (2011) wijzen daarbij op de verschillende groepen waarvan mannen en vrouwen lid zijn. Meer specifiek maken mannen vaker deel uit van groepen waarin de financiële interesse hoger ligt dan de gemiddelde groepen waarvan vrouwen lid zijn. Bovendien toont onderzoek aan dat de online Bitcoin gemeenschap voornamelijk bestaat uit mannen (Smutny et al., 2021). Dergelijk contrast in interesse impliceert dat men een verschillende mate van blootstelling aan online crypto-inhouden kan verwachten tussen mannen en vrouwen (Kitchens et al., 2020; Stroud, 2010).

- *H1(a): Mannen worden gemiddeld meer blootgesteld aan online crypto-inhouden dan vrouwen.*

Mannen lijken niet alleen meer geïnteresseerd te zijn in zaken zoals cryptomunten, maar zijn volgens onderzoek ook toleranter ten aanzien van dergelijke riskante strategieën (Fisher & Yao, 2017). Meer specifiek zijn mannen gemiddeld meer bereid om risico's te nemen wat betreft financiële beslissingen. Daarentegen staan vrouwen hier minder tolerant tegenover, wat de verwachting stelt dat zij negatiever staan ten aanzien van riskante financiële

strategieën, zoals het investeren in cryptomunten (Byrnes et al., 1999; Deo & Sundar, 2015; Fisher & Yao, 2017). Er is echter geen eensgezindheid wat betreft de verklaring voor deze vaststelling. Zo beweren bijvoorbeeld Deo en Sundar (2015) dat mannen vaker actieve investeerders zijn waarbij ze meer gerelateerde financiële beslissingen moeten nemen. Vervolgens kan dit genderverschil in gedrag leiden tot een verschillende houding ten aanzien van financiële risico's (Deo & Sundar, 2015). Een andere verklaring die wordt gegeven is het verschil in zekerheid inzake het inkomen. Meer concreet kiezen vrouwen volgens Fisher en Yao (2017) vaker voor minder riskante strategieën zodat ze onverwachte negatieve veranderingen in het inkomen te allen tijde kunnen opvangen.

Desalniettemin ziet men dat dergelijke genderkloof in risicotolerantie verkleint naarmate de algemene scholingsgraad, maar ook de financiële kennis in het bijzonder, toeneemt bij zowel mannen als vrouwen (Fisher & Yao, 2017). Hier duikt echter een volgend probleem op, omdat beduidend minder vrouwen dan mannen een hoge mate van financiële geletterdheid lijken te bereiken (Lusardi & Mitchell, 2007; 2014). Dit is volgens Fonseca et al. (2012) een diepgeworteld probleem dat terug te brengen is tot het verschil in huishoudelijke taken, alsook tot de stereotiepe mannelijke en vrouwelijke jobs op de werkvloer. Aangezien vrouwen dus gemiddeld over minder financiële kennis lijken te beschikken, verwacht men dat zij zichzelf vatbaarder zullen percipiëren voor de gevaren van cryptomunten.

- *H1(b): De gemiddelde risico-inschatting van investeren in cryptomunten is lager bij mannen dan bij vrouwen.*
- *H1(c): De gemiddelde attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten is positiever bij mannen dan bij vrouwen.*

2.2.2. Nationaliteit

Vervolgens wijzen Perry en Morris (2005) op een link tussen iemands migratieachtergrond en economische achtergrond. Dit wil zeggen dat diegenen met een migratieachtergrond vaker terechtkomen in laag gewaardeerde jobs en bijgevolg een lager inkomen hebben, waardoor kinderen in deze thuissituatie over minder financiële ontwikkelingskansen beschikken (LeBaron et al., 2018). Zo wordt er bijvoorbeeld thuis vaak een andere taal gesproken dan op

school, met als gevolg dat deze kinderen lager scoren op testen die peilen naar iemands financiële kennis (Perry & Morris, 2005). Rekening houdend met de vaststelling dat deze ouders gemiddeld genomen vaker kampen met financiële bekommernissen, verwacht men dat kinderen die opgroeien in deze gezinnen meer bezig zijn met hun toekomstige financiële onafhankelijkheid (Perry & Morris, 2005). Men voorspelt namelijk dat zij zullen streven naar een gunstigere financiële situatie dan die van hun ouders.

Desondanks toont onderzoek aan dat Afrikaanse Amerikaanse adolescenten minder open staan ten aanzien van impulsiviteit en het nemen van risico's dan witte Amerikaanse jongvolwassenen (Wallace & Muroff, 2002). Dergelijk wantrouwen kan mogelijk gelinkt worden aan hoe deze groep negatieve gevolgen of straffen ervaart ten gevolge van het nemen van risico's of doordat anderen risico's nemen (Wallace & Muroff, 2002). Bijgevolg verwacht men dat cryptomunten voor diegenen met een migratieachtergrond als een minder aantrekkelijke strategie wordt beschouwd en ze dus vaker kiezen voor een strategie die meer zekerheid biedt (Crawford et al., 2003).

- *H2(a): Jongvolwassenen met een Belgische nationaliteit worden gemiddeld meer blootgesteld aan online crypto-inhouden dan jongvolwassenen met een andere nationaliteit.*
- *H2(b): De gemiddelde risico-inschatting van investeren in cryptomunten is lager bij jongvolwassenen met een Belgische nationaliteit dan bij jongvolwassenen met een andere nationaliteit.*
- *H2(c): De gemiddelde attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten is positiever bij jongvolwassenen met een Belgische nationaliteit dan bij jongvolwassenen met een andere nationaliteit.*

2.2.3. Opleidingsniveau

Verder hebben jongvolwassenen met een hoger opleidingsniveau volgens Lusardi en Mitchell (2014) ook meer financiële kennis. Men gaat er daarbij vanuit dat financiële onderwerpen vaker aan bod komen in het lesmateriaal van hogeropgeleiden. Aangezien men daardoor verwacht dat deze groep over bijvoorbeeld een beter begrip van de werking van Bitcoin

beschikt, stelt men dat gerelateerde content ook aantrekkelijker zal worden, omdat men de inhoud ervan beter begrijpt. Anders gezegd voorspelt men dat deze socialemediagebruikers meer geneigd zijn om te interageren met gerelateerde content, waardoor het algoritme ervoor zorgt dat meer van deze inhoud worden getoond (Stroud, 2010).

- *H3(a): Hoogopgeleiden worden gemiddeld meer blootgesteld aan online crypto-inhoud dan laagopgeleiden.*

Bovendien verwacht men dat jongvolwassenen door het beschikken van deze kennis kritischer zullen staan ten aanzien van dit risicogedrag (Lusardi & Mitchell, 2014). Men voorspelt met andere woorden dat zij in toenemende mate alertheid vertonen ten aanzien van de risico's die gepaard gaan met cryptomunten. Daarentegen zou meer van deze kennis er mogelijk toe leiden dat men zichzelf minder vatbaar acht voor de gevaren van deze investeringsstrategie.

- *H3(b): De gemiddelde risico-inschatting van investeren in cryptomunten is hoger bij hoogopgeleiden dan bij laagopgeleiden.*
- *H3(c): De gemiddelde attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten is negatiever bij hoogopgeleiden dan bij laagopgeleiden.*

2.2.4. Opleidingsniveau ouders

Tot slot is uit onderzoek gebleken dat ouders mede verantwoordelijk zijn voor de financiële gedragingen (Grinstein-Weiss et al., 2012) en financiële attitudes (Jorgensen & Savla, 2010) van het kind. Kinderen die met andere woorden opgroeien in een omgeving met veel financiële vrijheid krijgen vaker de kans om reeds op vroege leeftijd verantwoordelijkheden te ervaren omtrent het beheren van financiën (LeBaron et al., 2018). Het maken van dergelijke autonome financiële keuzes heeft volgens Kim en Chatterjee (2013) een positief effect op de toekomstige financiële verantwoordelijkheden van het kind.

Daarboven kunnen hoogopgeleide ouders over het algemeen op een efficiëntere wijze financiële kennis doorgeven aan hun kinderen (Grinstein-Weiss et al., 2012; LeBaron et al., 2018). Men zal dus misschien meer interesse tonen, maar men voorspelt eveneens dat ze een meer negatieve en kritische houding zullen aannemen ten aanzien van het investeren in

cryptomunten, waardoor men minder snel verleid kan worden door sociale en emotionele prikkels (Van Duijvenvoorde et al., 2010). Dit is mogelijk te wijten aan het feit dat deze kinderen van thuis uit dus meer zullen leren omtrent financiële topics en dus een beter begrip hebben van de gevaren van cryptomunten (Grinstein-Weiss et al., 2012; LeBaron et al., 2018). Deze financiële ervaringen, alsook gespreksonderwerpen thuis scheppen de verwachting dat de interesse in financiële investeringsstrategieën bij deze kinderen toeneemt.

- *H4(a): Kinderen van hoogopgeleide ouders worden gemiddeld meer blootgesteld aan online crypto-inhouden dan kinderen van laagopgeleide ouders.*
- *H4(b): De gemiddelde risico-inschatting van investeren in cryptomunten is hoger bij kinderen van hoogopgeleide ouders dan bij kinderen van laagopgeleide ouders.*
- *H4(c): De gemiddelde attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten is negatiever bij kinderen van hoogopgeleide ouders dan bij kinderen van laagopgeleide ouders.*

2.3. De financiële kennis van jongvolwassenen

2.3.1. Mediërende rol

Wanneer men stilstaat bij de besproken sociodemografische verschillen en verbanden die men daarbij verwacht, is de rol van iemands financiële kennis opvallend. Dergelijke kennis blijkt ten eerste een belangrijke factor te zijn wat betreft de invloed daarvan op het sociale media algoritme en bijgevolg dus op de blootstelling aan media-inhouden over cryptomunten (Van Duijvenvoorde et al., 2010). Het beschikken over deze kennis maakt het namelijk mogelijk om crypto-inhouden beter te begrijpen, waardoor men voorspelt dat de kans toeneemt dat socialemediagebruikers deze inhouden vaker zullen aanklikken, opslaan, doorsturen etc.

Ten tweede concluderen Chen en Volpe (1998) dat iemands financiële kennis een invloed heeft op de financiële keuzes die hij of zij maakt. Meer specifiek zou meer van deze kennis leiden tot meer positief financieel gedrag en tot een beter financieel welzijn (Hilgert & Hogarth, 2003; Hira, 2012; Huston, 2010). Daarnaast zou dit resulteren in een afname van het

vertonen van bepaalde riskante financiële gedragingen (Mountain et al., 2021). Dergelijke bevindingen kan men linken aan Gathergood en Weber (2017) en Mette et al. (2019) die vaststellen dat het beschikken over meer financiële kennis er namelijk toe leidt dat mensen langer nadenken bij het maken van financiële beslissingen en dus op een meer rationele wijze tot een besluit komen. Vervolgens blijken mensen met minder financiële kennis bijvoorbeeld vaker te kiezen voor een hypothecaire lening die onmiddellijke voordelen biedt, maar op lange termijn nadeliger is in vergelijking met andere afbetalingsmogelijkheden (Gathergood & Weber, 2017). Bijgevolg voorspelt men dat financiële kennis de neiging tot het maken van impulsieve en risicovolle keuzes in enige mate kan afremmen, omdat men beter kan weerstaan aan aantrekkelijke prikkels (Van Duijvenvoorde et al., 2010). Dit maakt het mogelijk om een meer kritische afweging te maken wat betreft de positieve beloningen die gepaard gaan met deze prikkels tegenover de potentiële negatieve consequenties van een investering in cryptomunten (Van Duijvenvoorde et al., 2010). Anders gezegd verwacht men dat jongvolwassenen met veel financiële kennis een hogere risico-inschatting maken omtrent het investeren in cryptomunten, alsook een negatievere attitude aannemen ten aanzien van deze financiële strategie.

Kortom wijzen diverse onderzoeken op sociodemografische verschillen met betrekking tot de financiële kennis van jongvolwassenen, wat op zijn beurt een verwachte invloed heeft op de blootstelling aan online crypto-inhouden, de risico-inschatting van cryptomunten en de attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten. Hieruit volgt de verwachting dat deze kennis een mediërende rol zal aannemen tussen deze sociodemografische variabelen en de besproken afhankelijke variabelen.

2.3.2. Hoe kan men de financiële kennis bevorderen?

Ondanks het veelbelovend potentieel van financiële kennis om met een kritische blik te kijken naar cryptomunten, hebben jongvolwassenen slechts een beperkte hoeveelheid van deze kennis (Mountain et al., 2021). Aangezien deze doelgroep streeft naar financiële onafhankelijkheid en men verwacht dat een investering in cryptomunten daarbij interessant

kan zijn, is deze bevinding verontrustend (Arnett, 2000). Men stelt zich vervolgens de vraag hoe men dit tekort aan kennis kan oplossen.

2.3.2.1. Een overschatting van het formeel onderwijs

Logischerwijze denkt men daarbij eerst en vooral aan de rol van het onderwijs. Er wordt namelijk vaak gerekend op het onderwijs om financieel inzicht bij jongeren bij te brengen ter voorbereiding van de volgende levensfase (LeBaron et al., 2018). De impact van dergelijke formele leervorm wordt echter vaak overschat. Meer concreet is het onderwijs eerder inefficiënt in het bijbrengen van financiële kennis en vaardigheden (Carvalho & West, 2011; Mountain et al., 2021). Desondanks wijzen enkele onderzoeken alsnog op een significante maar beperkte toename in financiële kennis na het deelnemen aan formele leeractiviteiten. Wat betreft de invloed van formele leeractiviteiten op financieel gedrag vermelden Mountain et al. (2021) dat er geen exacte correlatie te vinden is tussen beiden. Deze formele vorm van educatie is namelijk van belang bij het maken van de juiste keuzes, maar is zeker niet voldoende. Daarbij wordt echter vaak de kanttekening gemaakt van het verminderen of zelfs verdwijnen van dit effect op lange termijn (Mountain et al., 2021). Bovendien zijn er onderzoeken die bovenstaande effecten niet kunnen aantonen of er geen uitspraken over kunnen doen wegens te weinig bewijsmateriaal (Mandell & Klein, 2007; Willis, 2008).

2.3.2.2. Informele financiële leeractiviteiten als oplossing?

Wetende dat het onderwijs momenteel tekortschiet in het bijbrengen van voldoende financiële kennis, zoekt men mogelijk naar andere oplossingen (Mountain et al., 2021). Anders gezegd zorgt de druk om financieel onafhankelijk te worden, alsook het streven naar toekomstige welvaart voor een toename in vrijwillige financiële leeractiviteiten bij jongvolwassenen. Deze vorm van leren heeft, in vergelijking met formeel leren, een sterkere relatie met financiële geletterdheid en wordt vaak online aangeboden of biedt de mogelijkheid daartoe (Mountain et al., 2021). Meer specifiek is er reeds een bepaalde interesse en motivatie aanwezig indien men zelf op zoek gaat naar boeken, workshops,

lezingen etc. omtrent een bepaald financieel onderwerp. De concrete toepasbaarheid en relevantie die hiermee gepaard gaan, zorgen voor een meer effectieve bevordering van het financiële gedrag (Carvalho & West, 2011).

Mountain et al. (2021) benadrukken daarbij het belang van websites die volgens hun onderzoek voldoen aan de gerichte noden van studenten, wat hun financieel gedrag positief beïnvloedt. Ook het raadplegen van financieel advies en het lezen van boeken en magazines kunnen dit effect teweegbrengen. Wat betreft dat laatste moet men wel voorzichtig zijn inzake interpretatie, omdat het foutief interpreteren van bijvoorbeeld een artikel logischerwijze niet tot positieve maar tot negatieve gedragingen leidt (Mountain et al., 2021). Niet alleen misinterpretatie maar ook het gevaar van misinformatie speelt bij dergelijke informele leeractiviteiten een aanzienlijke rol aangezien online informatie, in tegenstelling tot het lesmateriaal dat gebruikt wordt in het onderwijs, geen controlerende instantie passeert die de juistheid van de informatie nagaat (Bastick, 2021). Daarboven kan men in filterbubbel terechtkomen waarbij men steeds gelijkaardige desinformatie consumeert, wat het effect van misinformatie op het gedrag bijgevolg versterkt (Bastick, 2021). Deze informele leeractiviteiten kunnen met andere woorden leiden tot meer positieve financiële gedragingen, alsook tot meer negatieve financiële gedragingen (Bastick, 2021; Mountain et al., 2021).

Verder kunnen ook workshops en seminars dit negatieve gedragseffect teweegbrengen, omdat het deelnemen hieraan een foutief gevoel opwekt van het beschikken over voldoende kennis om de juiste financiële keuzes te maken. Dergelijke informele activiteiten zijn echter beperkt in tijd en kunnen dus onmogelijk alle benodigde kennis en vaardigheden meegeven (Mountain et al., 2021). In het algemeen is timing enorm belangrijk om de kans op deze negatieve financiële gedragingen te verkleinen. Informele leeractiviteiten kunnen namelijk gezocht worden op momenten waarop men daar nood aan heeft, waardoor men op het juiste moment inspeelt op iemands noden en de relevantie dus toeneemt (Mountain et al., 2021).

Ondanks de nodige kanttekeningen en soms tegenstrijdige resultaten, stelt men de verwachting dat het deelnemen aan informele financiële leeractiviteiten een positief effect heeft op iemands financiële kennis. Verder voorspelt men dat dergelijke leeractiviteiten

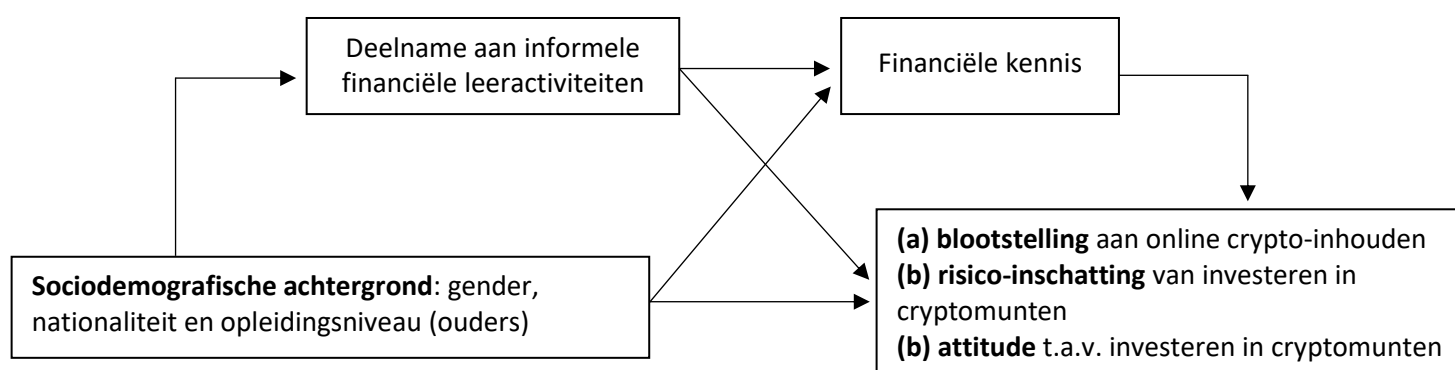
ervoor kunnen zorgen dat men meer interageert met financiële media-inhouden, zoals crypto-inhouden, en daardoor vaker aan gerelateerde content wordt blootgesteld (Stroud, 2010). Het bijleren over cryptomunten via workshops, boeken etc. kan bovendien een impact hebben op de risico-inschatting en attitude ten aanzien van deze investeringsstrategie. Vervolgens wordt er verwacht dat deelname aan deze leeractiviteiten zich zal aandienen als een tweede mediator.

2.4. Meervoudig Mediatie Model

Aangezien men voorspelt dat zowel deelname aan informele financiële leeractiviteiten als financiële kennis een mediërende rol zullen opnemen in het onderzoeksmodel, zal men het Meervoudige Mediatie Model zes van Hayes (2022) toetsen zoals aangetoond in *Figuur 1*. Op die manier kan men met deze exploratieve studie nagaan hoe jongvolwassenen staan ten aanzien van cryptomunten en in welke mate ze hier online inhouden over consumeren. Men zal daarbij op zoek gaan naar verbanden met sociodemografische achtergrondvariabelen. Rekening houdend met de literatuur die wijst op het belang van informele financiële leeractiviteiten en financiële kennis, kan men daarbij nagaan in welke mate deze mediators een verklaring kunnen bieden wat betreft sociodemografische verschillen. Bijgevolg kan men mogelijk een oplossing vinden voor jongvolwassenen die een gevaar lijken te lopen voor dit risicogedrag.

- *H5: Hypotheses 1, 2, 3 en 4 worden serieel gemedieerd door deelname aan informele financiële leeractiviteiten en door financiële kennis.*

Figuur 1 Meervoudig Mediatie Model zes op basis van Hayes (2022) en Tóth et al. (2022)

3. Methode

3.1. Steekproefbepaling en – trekking

Vermits de nood om financieel onafhankelijk te worden het grootst is in de levensfase van jongvolwassenheid, wordt dit onderzoek verricht bij jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar oud (Arnett, 2000). Aangezien men onder andere de blootstelling aan riskante media-inhouden wil meten, is het noodzakelijk dat alle participanten op minstens één socialemediakanaal actief zijn. Naast leeftijd is dit dus een noodzakelijke voorwaarde om te mogen deelnemen aan het onderzoek. De steekproef wordt echter niet verder afgebakend, omdat dit een exploratief onderzoek is waarbij er slechts gebaseerd kan worden op een beperkte hoeveelheid wetenschappelijke bevindingen. Met dit onderzoek wil men vervolgens een beter beeld krijgen van belangrijke variabelen en relaties met als doel om deze nadien gerichter te gaan bestuderen.

Om het grootste aandeel participanten te verzamelen, wordt er gebruik gemaakt van een gelegenheidssteekproef, omdat ikzelf voldoe aan bovenstaande criteria (Roose & Meuleman, 2014). Potentiële respondenten worden met andere woorden benaderd via sociale media, waardoor ook meteen het criterium van een actieve socialemediagebruiker afgevinkt kan worden. Meer specifiek doet men beroep op de kanalen Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter voor het verzamelen van de participanten. Aangezien men met dit onderzoek ook deelnemers wil betrekken die bijvoorbeeld een lage of gemiddelde opleidingsgraad hebben, wordt er ook voor een sneeuwbalsteekproef gekozen (Roose & Meuleman, 2014). Het bereiken van desbetreffende jongvolwassenen is namelijk een moeilijker opgave, omdat men beperkt is door het eigen sociale netwerk. Men zoekt daarom enkele aanknopingspunten die het mogelijk maken om contact te leggen met andere sociale netwerken (Roose & Meuleman, 2014). Meer specifiek stuurt men berichten naar mensen waarvan men weet dat hij of zij in een sociaal netwerk zit waarin men makkelijker jongvolwassenen vindt die bijvoorbeeld laaggeschoold zijn of een andere nationaliteit hebben dan een Belgische. Vervolgens kunnen zij de survey link doorsturen naar deze vrienden of kennissen. Deze mensen worden dus niet door mij persoonlijk gecontacteerd omwille van ethische

bekommernissen omtrent anonimiteit. Uiteindelijk hoopt men op die manier ook uitspraken te kunnen doen over jongvolwassenen met diverse achtergronden.

3.2. Dataverzamelingmethode

Via de socialemediakanalen Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter wordt er dus een online survey verspreid. Deze survey wordt opgesteld via Qualtrics software en maakt het mogelijk om een relatief grote groep jongvolwassenen bloot te stellen aan éénzelfde gestandaardiseerde online vragenlijst (Roose & Meuleman, 2014). Dergelijke standaardisering zorgt ervoor dat men alle data met elkaar kan vergelijken, omdat elke deelnemer wordt blootgesteld aan dezelfde vragen en antwoordmogelijkheden. Deze online software maakt het bovendien efficiënter om participanten te verzamelen aangezien men deze vragenlijst eenvoudig kan verspreiden (Roose & Meuleman, 2014). Daarnaast kan men deze data implementeren in SPSS software, waarna de gegevens geanalyseerd kunnen worden. Niet alleen voor de onderzoeker is een online survey een gebruiksvriendelijke dataverzamelingmethode, maar ook voor de deelnemer zelf zijn er enkele voordelen aan verbonden. Zo is dergelijke methode bijvoorbeeld weinig intrusief, omdat men de vragenlijst op een plaats en moment naar keuze zelfstandig kan invullen zonder de aanwezigheid van een toekijkende onderzoeker (Roose & Meuleman, 2014). Volgens Roose en Meuleman (2014) verkleint dit de mate waarin men geconfronteerd wordt met een sociale wenselijkheidsbias. Daarnaast wordt een online survey vaak gekenmerkt door een hoge mate van externe validiteit en meer specifiek door een hoge ecologische validiteit. Anders gezegd zullen de resultaten makkelijker te generaliseren zijn naar de echte wereld omwille van de alledaagse omstandigheden waarin de survey wordt ingevuld (Roose & Meuleman, 2014).

Daarentegen vereist deze dataverzamelingmethode een hoge mate van voorzichtigheid wat betreft interne validiteit. Als onderzoeker heeft men namelijk geen controle over de omstandigheden waarin de vragenlijst wordt afgenomen, waardoor men bijvoorbeeld geen storende factoren kan elimineren (Roose & Meuleman, 2014). Dit houdt ook in dat het vormen van causale conclusies in dit onderzoek niet mogelijk zal zijn. Rekening houdend met het feit dat een online survey geen ruimte biedt voor onmiddellijke verduidelijking en/of vragen, moet

de vragenlijst op een heel zorgvuldige wijze opgesteld worden. Dubbele of open vragen moeten bijvoorbeeld te allen tijde vermeden worden. Men wil namelijk de inhouds – en begripsvaliditeit zo goed mogelijk proberen waarborgen (Roose & Meuleman, 2014).

Om praktische onduidelijkheden, verwarring wat betreft interpretatie etc. te verhinderen, werd er bijgevolg een pretest afgenomen bij vijf mensen die niet tot de finale steekproef behoren. Op die manier tracht men uiteindelijk een duidelijke en gebruiksvriendelijke survey te verspreiden (Roose & Meuleman, 2014). Zo werden typefouten en moeilijke zinsconstructies verbeterd, maar ook antwoordopties zoals ‘Niet van toepassing’ werden nadien toegevoegd.

Tot slot werd de studie goedgekeurd door de Sociaal-Maatschappelijke Ethische Commissie van de KU Leuven. Bovendien werd ook een informed consent opgesteld die aan het begin van de survey wordt getoond. Participanten lezen deze tekst alvorens men de surveyvragen te zien krijgt, waardoor men alsnog de survey kan verlaten indien men hier niet mee akkoord gaat. Participanten die de vragenlijst wel starten, hebben via deze weg hun geïnformeerde toestemming gegeven voor hun deelname.

3.3. Steekproefbeschrijving

De totale steekproef bestaat uit 369 participanten, met name 245 vrouwen, 118 mannen en zes participanten die zich identificeren als X. Ondanks de grote inzet om een meer gelijke verdeling te verkrijgen op basis van gender, bestaat de steekproef dus voor 66.4% uit vrouwen. Daarnaast zal men geen betrouwbare uitspraken kunnen doen over de groep die het antwoord X aanduidde, omdat zij slechts 1.6% van de steekproef representeren. Wat betreft opleidingsniveau kan men stellen dat amper 2% laaggeschoold is. Deze mensen blijken helaas moeilijk te bereiken en/of te motiveren voor een deelname aan het onderzoek. Daarentegen is 39.8% van de participanten gemiddeld geschoold en 58.3% hooggeschoold. Tot slot geven slechts zes deelnemers aan een andere nationaliteit te hebben dan een Belgische. Meer specifiek hebben vijf participanten een Nederlandse nationaliteit en één

participant is Nederlands/Pools. Omwille van de onderrepresentering van deze groepen, zal de rol van iemands nationaliteit niet bestudeerd kunnen worden.

4. Data-analyse

4.1. Meetinstrumenten

De online survey tracht zo veel mogelijk gebaseerd te zijn op bestaande schalen waarvan de betrouwbaarheid reeds werd aangetoond. Desalniettemin wordt er ook gewerkt met relatief nieuwe concepten, waardoor men soms bestaande schalen moet aanpassen, alsook nieuwe schalen moet ontwikkelen. Ook gaat men voor een aantal onderzoeksvariabelen op zoek naar een gepaste definitie die gehanteerd wordt gedurende het gehele onderzoek. Dergelijke definiëring is namelijk belangrijk voor de repliceerbaarheid van het onderzoek, alsook voor de vergelijkbaarheid met andere onderzoeken (Roose & Meuleman, 2014).

4.1.1. Gender

Wat betreft de eerste sociodemografische variabele, met name gender, is het belangrijk om bewust te zijn van de huidige tijdsgeest waarin genderidentiteit niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Men kiest er daarom voor om de vraag als volgt te stellen: *'Ik identificeer mij (het meest) als ...'* waarbij men een zekere openheid tracht te creëren. Naast de optie van *'man'* (= 1) en *'vrouw'* (= 2) is het ook mogelijk om de optie *'X'* (= 3) of *'Anders'* (= 4) aan te duiden. Wegens onderrepresentering worden scores 3 en 4 echter als missing opgegeven.

4.1.2. Nationaliteit

Zoals Roose en Meuleman (2014) aanbevelen, is het zinvol om vragen zo kort mogelijk te stellen opdat mensen gemotiveerd blijven om de volledige vragenlijst te doorlopen, alsook om te garanderen dat vragen helder blijven. De vraag naar nationaliteit bevat daarom slechts twee antwoordmogelijkheden, met name *'Belgische nationaliteit'* (= 1) en *'Anders'* (= 2), gevolgd door een open tekstvak ter verduidelijking.

4.1.3. Opleidingsniveau (ouders)

Om gebruik te maken van de meest voorkomende antwoordmogelijkheden op gebied van opleidingsniveau, worden verschillende wetenschappelijke onderzoeken geraadpleegd die dit concept reeds hebben bevraagd. Op basis hiervan kiest men voor het gebruik van een negenpuntenschaal (1 = *lager onderwijs of geen diploma*, 2 = *lager secundair onderwijs*, 3 = *hoger secundair onderwijs*, 4 = *graduaatsdiploma*, 5 = *professionele bachelor*, 6 = *academische bachelor*, 7 = *master*, 8 = *master-na-master* en 9 = *doctoraat*). Vervolgens wordt er beroep gedaan op de officiële website van Vlaanderen waarbij men een categorisatie maakt van laag – , midden – en hogeschoolden (Statistiek Vlaanderen, z. d.). De oorspronkelijke negen items worden bijgevolg gehercodeerd naar drie items (1 = *laaggeschoold*, 2 = *gemiddeld geschoold* en 3 = *hogeschoold*). Meer specifiek worden participanten zonder diploma van het hoger secundair onderwijs beschouwd als laaggeschoold. Daarnaast is men gemiddeld geschoold indien men dergelijk diploma wel heeft behaald en/of een graduaatsdiploma bezit. Tot slot worden alle participanten met een diploma van het hoger onderwijs gecategoriseerd als hogeschoold (Statistiek Vlaanderen, z. d.).

Wat betreft de bevraging naar het opleidingsniveau van de ouders dient men rekening te houden met het feit dat niet iedereen een vader en/of moeder heeft. Meer specifiek kan één of beide ouders overleden zijn of geen rol spelen in de opvoeding van het kind. De vraagstelling verloopt daarom als volgt: ‘*Wat het is hoogst behaalde diploma van jouw vader/voogd?*’ alsook ‘*Wat is het hoogst behaalde diploma van jouw moeder/voogd?*’. Daarenboven wordt de optie ‘*Weet ik niet*’ (= 10), alsook de optie ‘*Niet van toepassing*’ (= 11) aangeboden omwille van de hierboven vermelde redenen. Bijgevolg werkt men hier met een elfpuntenschaal in plaats van een negenpuntenschaal. Desalniettemin worden de antwoordopties 10 en 11 nadien als missing gecodeerd.

4.1.4. Deelname aan informele financiële leeractiviteiten

Met het doel om deelname aan informele financiële leeractiviteiten te onderzoeken, gaat men eerst en vooral op zoek naar een passende definitie op basis van bestaande literatuur. Dit concept wordt vervolgens als volgt gedefinieerd: Financiële leeractiviteiten (een boek en/of

magazine lezen, een workshop en/of seminarie bijwonen en websites bezoeken) waaraan men vrijwillig deelneemt vanwege een bepaalde interesse en/of motivatie (Mountain et al., 2021; Shim et al., 2015). Kortom ziet men telkens drie categorieën van informele leeractiviteiten terugkeren, met name het lezen van boeken en/of magazines, het bijwonen van workshops en/of seminars en het bezoeken van websites. Bijgevolg bevroegt men voor elk van deze categorieën afzonderlijk hoe vaak deze gebruikt wordt door middel van een vijf-puntenschaal (1 = *elke dag*, 2 = *1 of meerdere keren per week*, 3 = *1 of meerdere keren per maand*, 4 = *een aantal keer per jaar* en 5 = *nooit*). De variabele wordt nadien gespiegeld opdat scores op die manier eenvoudiger en logischer te interpreteren zijn, met name hoe hoger de score op de variabele, hoe vaker men deelneemt aan desbetreffende activiteit. Vervolgens wordt er een nieuwe variabele 'Deelname aan informele financiële leeractiviteiten' aangemaakt op basis van de gemiddelde deelname aan de drie activiteiten (min.: 1 – max.: 4.67, $\alpha = 0.81$). De gemiddelde scores worden tot slot opnieuw gecodeerd naar de oorspronkelijke categorieën (1 = *nooit* tot 5 = *elke dag*).

4.1.5. Financiële kennis

Om discussies omtrent de interpretatie van het brede concept financiële kennis te vermijden, wordt ook hier een definitie geformuleerd: 'De kennis verworven via diverse vormen van financieel leren, bestaande uit (1) een voorraad aan kennis dat gerelateerd is aan persoonlijke financiële concepten en (2) het vertrouwen en vermogen om dergelijke kennis toe te passen bij het deelnemen aan positieve financiële gedragingen, het maken van financiële beslissingen en het uitoefenen van gedragingen' (Huston, 2010). Om dergelijk concept te meten, worden de *Big Three* testvragen van Lusardi en Mitchell (2009) geïmplementeerd in de survey. Eén van de drie vragen is bijvoorbeeld de volgende: 'Er staat €100 op jouw spaarrekening en de rente bedraagt 2% per jaar. Hoeveel geld zal er op jouw spaarrekening staan na 5 jaar?' Dit zijn met andere woorden vaak gebruikte testvragen waarvan de betrouwbaarheid reeds veelvuldig is aangetoond en waarmee men resultaten tussen onderzoeken kan vergelijken.

Alle drie variabelen worden gehercodeerd, waarbij de antwoordoptie '*Ik weet het niet*' wordt beschouwd als een fout antwoord (0 = *fout* en 1 = *juist*). Vervolgens wordt een nieuwe

variabele 'Test naar financiële kennis' aangemaakt waarbij de finale score wordt berekend door de optelsom van de antwoorden op de drie kennisvragen (0 = *geen juiste antwoorden*, 1 = *1 juist antwoord*, 2 = *2 juiste antwoorden* en 3 = *alles juist*) ($\alpha = 0.58$).

4.1.6. Blootstelling aan riskante financiële media-inhouden

Riskante financiële media-inhouden zijn media-inhouden die het nemen van financiële risico's belichten (Fischer et al., 2007). De volgende vragen worden hierbij gesteld: '*Hoe vaak zie jij berichten/foto's/video's over investeren in cryptomunten op Facebook/Instagram/TikTok?*' waarbij 1 = *elke dag*, 2 = *1 of meerdere keren per week*, 3 = *1 of meerdere keren per maand*, 4 = *een aantal keer per jaar* en 5 = *nooit*. De keuze voor deze drie socialemediaplatformen is terug te brengen naar de populariteit en alomtegenwoordigheid ervan. Bovendien vraagt de survey aan het begin naar de gebruiksintensiteit van dergelijke platformen. Desondanks is dit onderzoek niet geïnteresseerd in de verschillen wat betreft socialemediaplatformen, omdat men uiteindelijk uitspraken tracht te doen over de totale blootstelling aan riskante financiële media-inhouden over de drie platformen heen. Bijgevolg berekend men niet de gemiddelde score, maar worden de drie blootstellingen bij elkaar opgeteld om uiteindelijk de totale blootstelling te kunnen meten (min.: 3 – max.: 13).

Aangezien de laagste score echter voor de grootste hoeveelheid blootstelling staat, wordt de variabele gespiegeld ($\alpha = 0.61$). Nadien worden de scores opnieuw gehercodeerd naar vijf items die de mate van blootstelling weerspiegelen in zinvolle categorieën (1 = *heel laag*, 2 = *laag*, 3 = *gemiddeld*, 4 = *hoog* en 5 = *heel hoog*). Meer specifiek worden de participanten met een score tussen 3 en 4 gecodeerd naar 1, degenen met een score tussen 5 en 6 belanden in categorie 2, degenen met een score tussen 7 en 9 representeren de categorie '*gemiddeld*', degenen met een score tussen 10 en 11 belanden in categorie 4 en de participanten die scoren tussen 12 en 13 belanden in categorie 5. Hierdoor bekomt men uiteindelijk categorieën die eenvoudiger te interpreteren zijn dan een reeks cijfers van 3 tot en met 13.

Naast de vraag die peilt naar de mate waarin men wordt blootgesteld aan media-inhouden over investeren in cryptomunten, krijgen de participanten ook steeds de volgende stelling

voorgescheteld: *'Na het zien van deze inhoud, ben ik meer gemotiveerd om te investeren in cryptomunten'*. Op basis van een vierpuntenschaal kan men *'helemaal eens'* (= 1), *'eens'* (= 2), *'oneens'* (= 3) of *'helemaal oneens'* (= 4) aanduiden. Op die manier is het mogelijk om inzicht te verwerven in de zelfgepercipieerde invloed van de blootstelling aan dergelijke inhoud.

4.1.7. Risico-inschatting van investeren in cryptomunten

Het volgende concept risico-inschatting wordt als volgt gedefinieerd: (1) Het ervaren van een financiële dreiging en (2) de eigen gepercipieerde vatbaarheid voor het risico na de blootstelling aan riskante media-inhoud (Rosenstock et al., 1988). Dergelijk concept wordt gemeten door middel van zes verschillende stellingen. Het gaat daarbij over *'Ik beschik over voldoende kennis om te investeren in cryptomunten'* (= item 1), *'Ik beschik over voldoende vaardigheden om te investeren in cryptomunten'* (= item 2), *'Investeren in cryptomunten brengt mij sowieso geld op'* (= item 3), *'Investeren in cryptomunten is de ideale manier om snel rijk te worden'* (= item 4), *'Investeren in cryptomunten brengt geen gevaren met zich mee'* (= item 5) en *'Ik kan de toekomstige waarde van cryptomunten goed voorspellen'* (= item 6). Hierbij heeft men telkens vier antwoordmogelijkheden, met name *'helemaal akkoord'* (= 1), *'akkoord'* (= 2), *'niet akkoord'* (= 3) en *'helemaal niet akkoord'* (= 4). Deze variabelen worden telkens gespiegeld zodat 1 = *'helemaal niet akkoord'* en 4 = *'helemaal akkoord'*.

Deze zes items worden vervolgens onderworpen aan een factoranalyse met Oblique rotatie ($KMO = 0.63$, $Bartlett < .001$) waaruit men kan concluderen dat deze items twee onderliggende componenten meten (component 1: *eigenwaarde* = 2.32, *verklaarde variantie* = 38.6%, component 2: *eigenwaarde* = 1.46, *verklaarde variantie* = 24.3%). Bovendien blijken de itemladingen op basis van de *Principal Component Analysis* voldoende hoog te zijn (*item 1* = 0.73, *item 2* = 0.68, *item 3* = 0.70, *item 4* = 0.66, *item 5* = 0.46 en *item 6* = 0.78). De variabele risico-inschatting kan vervolgens opgedeeld worden in enerzijds iemands dreigingsevaluatie, met name item 3 tot en met 6, en anderzijds iemands vatbaarheidsevaluatie, ofwel item 1 en 2. Deze variabelen representeren de gemiddelde score die men behaalt op de toegewezen items (1 = *heel laag*, 2 = *laag*, 3 = *hoog* en 4 = *heel hoog*). Bovendien blijkt zowel de schaal

voor dreigingsevaluatie ($\alpha = 0.69$) als die voor vatbaarheidsevaluatie betrouwbaar te zijn ($\alpha = 0.75$).

4.1.8. Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten

Verder wil men ook de attitude van de participanten meten. Anders gezegd wordt er gevraagd naar de houding die men heeft ten aanzien van investeren in cryptomunten. Dat wordt bevraagd door middel van een situatieschets waarbij men stelt dat er €5.000 staat op de spaarrekening van de surveydeelnemer en hij of zij van mij €500 krijgt. Via deze fictieve situatie kan men alle deelnemers in dezelfde positie plaatsen waarbij €500 voor iedereen evenveel waard is gezien het vaste bedrag op de spaarrekening. Vervolgens wordt men voor vier dilemma's geplaatst waar men ofwel het geld mag investeren in cryptomunten, ofwel het mag plaatsen op zijn of haar spaarrekening, beleggen in aandelen, beleggen in obligaties of beleggen in fondsen. Uiteindelijk wil men een idee schetsen van de mate waarin cryptomunten boven een andere financiële strategie gekozen worden en hoe positief men dus staat tegenover deze strategie (1 = *heel negatief*, 2 = *negatief*, 3 = *positief* en 4 = *heel positief*). Indien men aangeeft niet te weten wat een spaarrekening, aandeel, obligatie of fonds is, wordt dit als missing beschouwd.

Ook hier wordt een factoranalyse met Oblique rotatie uitgevoerd alvorens men een nieuwe variabele aanmaakt ($KMO = 0.81$, $Bartlett < .001$). Op basis van deze factoranalyse kan men concluderen dat de vier voorgeschotelde dilemma's éénzelfde concept meten (*eigenwaarde* = 2.81, *verklaarde variantie* = 70.2%). Ook de itemladingen op basis van PCA zijn voldoende hoog. De variabele 'Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten' wordt vervolgens aangemaakt door het berekenen van een gemiddelde score ($\alpha = 0.85$).

4.1.9. Controlevariabelen

Tot slot zijn er drie variabelen die in dit onderzoek worden opgenomen als controlevariabelen. Het volgen of hebben gevolgd van een formele economische opleiding, het uitoefenen van een economische (studenten)job en het hebben van ervaring met cryptomunten is namelijk

interessante informatie, maar kan mogelijk een vertekend beeld geven wat betreft de rol van sociodemografische variabelen.

4.1.9.1. Formele economische opleiding

Aangezien het dus relevant is om te weten of iemand al dan niet een formele economische opleiding volgt of heeft gevolgd, wordt dit ook bevraagd in de survey. Men stelt daarbij enerzijds de vraag of men reeds een diploma heeft behaald van een economische opleiding aan een hogere onderwijsinstelling (1 = *ja* en 2 = *nee*), gevolgd door de vraag of men op dit moment een formele economische opleiding volgt (1 = *ja* en 2 = *nee*). Vervolgens wordt een nieuwe variabele aangemaakt: 'Formele economische opleiding'. Meer specifiek krijgen diegenen die op één van beide vragen of op beide vragen ja antwoorden, de score 1 toegekend. Logischerwijze krijgen diegenen die op beide vragen nee antwoorden, de score 2. Tot slot wordt de variabele opnieuw gespiegeld zodat voortaan de participanten met een formele economische opleidingsachtergrond een score krijgen van 2 (= *ja*).

4.1.9.2. Economische (studenten)job

Gelijkaardige stappen worden doorlopen voor de variabele 'Economische (studenten)job'. Deze nieuwe variabele is een combinatie van de volgende twee vragen: 'Heb jij op dit moment een (studenten)job?' (1 = *ja* en 2 = *nee*) en 'In het kader van mijn (studenten)job ben ik ... bezig met geldzaken' (1 = *altijd*, 2 = *vaak*, 3 = *af en toe*, 4 = *zelden* en 5 = *nooit*). Participanten die ja antwoorden op de eerste vraag en die op de tweede vraag tussen 1 en 3 scoren, worden gecodeerd als 2 (= *ja*). De overige deelnemers zonder (studenten)job of met (studenten)job, maar die weinig tot niet relevant is, krijgen de score 1 (= *nee*).

4.1.9.3. Ervaring met investeren in cryptomunten

Een laatste belangrijke controlevariabele is de ervaring met investeren in cryptomunten. Men bevraagt daarbij of de participant in het verleden en/of in het heden in cryptomunten heeft

geïnvesteed (1 = *ja* en 2 = *nee*). Deelnemers die op één vraag ja antwoorden, krijgen een score van 2 (= *ja*). Hetzelfde geldt voor degenen die op beide vragen positief antwoorden. De deelnemers die aangeven geen ervaring te hebben met investeren in cryptomunten krijgen echter de score 1 (= *nee*). Bovendien wordt er aan de hand van een zevenpuntenschaal gevraagd naar het bedrag dat men heeft of had geïnvesteed in cryptomunten (1 = *minder dan €100*, 2 = *minder dan €500*, 3 = *minder dan €1.000*, 4 = *minder dan €5.000*, 5 = *minder dan €10.000*, 6 = *meer dan €10.000* en 7 = *wil ik liever niet zeggen*), alsook hoe vaak men nieuwe bedragen investeert of investeerde (1 = *(bijna) altijd*, 2 = *vaak*, 3 = *af en toe*, 4 = *zelden* en 5 = *nooit*).

4.2. Analysemethode

Na het verspreiden van de online survey worden de data vervolgens geïmporteerd naar SPSS software. Eerst en vooral wil men daarmee een beeld schetsen van de kenmerken van de populatie jongvolwassenen. Dit doet men door het uitvoeren van descriptieve analyses in SPSS. Ten tweede gaat men op zoek naar significante correlaties om een beeld te schetsen van welke variabelen met elkaar samenhangen. Om vervolgens hypothesen 1 tot en met 4 te testen, worden er ANCOVA-analyses uitgevoerd. Dergelijke analyse maakt het namelijk mogelijk om de gemiddeldes tussen sociodemografische groepen te vergelijken waarbij potentiële invloeden van andere variabelen worden geëlimineerd. Tot slot wordt het Meervoudig Mediatie Model van Hayes (2022) getest waarbij men de PROCESS software downloadt in SPSS. Door het uitvoeren van deze analyses kan men niet alleen uitspraken doen over directe relaties, maar ook over indirecte relaties via de mediators deelname aan informele leeractiviteiten en financiële kennis.

5. Resultaten

5.1. Descriptieve analyse

5.1.1. Gender

Eerst en vooral worden participanten gevraagd naar hun gender ($M = 1.67$, $SD = 0.47$). Hierbij geven slechts zes deelnemers (1.6%) aan zich te identificeren als X. 245 participanten (66.4%) identificeren zich daarentegen als vrouw en de overige 118 deelnemers (32%) als man.

5.1.2. Opleidingsniveau (ouders)

Ten tweede is het interessant om te kijken naar het opleidingsniveau van de deelnemers ($M = 2.56$, $SD = 0.53$). Zoals reeds vermeld, is slechts 2% (7 participanten) van de mensen uit de steekproef laaggeschoold. Desalniettemin bestaat het aandeel van gemiddeld geschoolden uit 39.8% van de steekproef, ofwel uit 147 participanten, en is 58.3% van de deelnemers (215 participanten) hooggeschoold. Aangezien het aandeel laaggeschoolden dus onvoldoende groot is, wordt het criterium voor gemiddeld geschoolden verlaagd. Hierdoor wordt er voortaan gewerkt met 154 gemiddeld geschoolde participanten in plaats van 147. Het nieuwe gemiddelde bedraagt vervolgens 1.58 ($SD = 0.49$).

Wanneer men kijkt naar het opleidingsniveau van de ouders, ziet men dat het opleidingsniveau van de vader/voogd ($M = 2.65$, $SD = 0.60$) gemiddeld lager ligt dan die van de moeder/voogd ($M = 2.77$, $SD = 0.47$). Meer specifiek is 6.2% van de vaders (23 participanten) laaggeschoold, 22.8% gemiddeld geschoold (84 participanten) en 71% hooggeschoold (262 participanten). Wat betreft de moeders is slechts 2.2% laaggeschoold (8 participanten), 18.4% gemiddeld geschoold (68 participanten) en maar liefst 79.4% hooggeschoold (293 participanten). Dit klein alsnog aanzienlijk verschil tussen vaders en moeders is in strijd met de literatuur omtrent de opleidingskloof tussen mannen en vrouwen (Lusardi & Mitchell, 2007; 2014). Desalniettemin moet opnieuw de grens van gemiddeld geschoolden verlaagd worden wat betreft het opleidingsniveau van de moeders/voogden. Het

aandeel gemiddeld geschoolden stijgt daarbij tot 67 deelnemers, omdat nu ook de acht laaggeschoolde moeders/voogden tot deze categorie behoren ($M = 1.79$, $SD = 0.40$).

5.1.3. Deelname aan informele financiële leeractiviteiten

De afgenomen survey heeft vervolgens als doel een beeld te schetsen van de mate waarin de participanten deelnemen aan verschillende informele financiële leeractiviteiten ($M = 1.37$, $SD = 0.76$). Uit de resultaten blijkt het bezoeken van websites ($M = 1.87$, $SD = 1.06$) de meest voorkomende leeractiviteit, gevolgd door het lezen van boeken en/of magazines ($M = 1.67$, $SD = 1.04$) en het deelnemen aan workshops en/of seminaries ($M = 1.28$, $SD = 0.70$). In *Tabel 1* worden dergelijke deelnames verder concretiseert.

Tabel 1 Descriptieve analyse: Deelname aan informele financiële leeractiviteiten

	Nooit		Jaarlijks		Maandelijks		Wekelijks		Dagelijks	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Boeken en/of magazines	230	62.3	75	20.3	25	6.8	34	9.2	5	1.4
Workshops en/of seminaries	304	82.4	41	11.1	10	2.7	14	3.8	0	0
Websites	174	47.2	117	31.7	46	12.5	18	4.9	14	3.8

5.1.4. Financiële kennis

Met een gemiddelde van 2.20 ($SD = 0.94$) behalen de deelnemers een relatief hoge score op de test naar financiële kennis. Indien men kijkt naar de testresultaten, ziet men dat 7.3% van de participanten niet in staat is om een juist antwoord te geven. Daarentegen geeft 12.5% van de steekproef één juist antwoord, 29% geeft twee juiste antwoorden en 45.5% van de deelnemers beantwoorden alle vragen correct. De meeste fouten worden gemaakt bij de laatste vraag waarbij men de volgende stelling moet beoordelen: *'Het kopen van aandelen van één bedrijf levert meestal een veiliger rendement op dan een aandelenfonds'*. Terwijl 77.5% van de deelnemers juist antwoorden op vraag één en 76.4% op vraag twee, antwoorden slechts 53.1% van de participanten correct op vraag drie. Naast desbetreffende test naar iemands financiële kennis, wordt er in de survey ook gepeild naar de mate waarin investeren

in cryptomunten wordt verkozen boven een andere financiële strategie. Opmerkelijk aan deze resultaten is dat 12.7% van de participanten aangeven niet te weten wat een fonds is en 25.2% weet niet wat een obligatie is.

5.1.5. Blootstelling aan riskante financiële media-inhouden

Wat betreft de blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten op zowel Instagram, Facebook als TikTok samen, kennen 22 participanten (6%) een hoge tot zeer hoge blootstelling, 95 deelnemers (25.7%) een gemiddelde blootstelling en 252 participanten (68.3%) een lage tot zeer lage blootstelling ($M = 1.96$, $SD = 1.02$).

Meer specifiek lijken de participanten het meest te worden blootgesteld aan inhoud en omtrent investeren in cryptomunten op Instagram ($M = 2.18$, $SD = 1.16$). Dergelijke blootstelling ligt voor zowel Facebook ($M = 1.72$, $SD = 0.98$) als TikTok ($M = 1.58$, $SD = 0.95$) beduidend lager. Dat is ook waar te nemen in *Tabel 2*. Desalniettemin lijkt de zelfgepercipieerde invloed van dergelijke content op de motivatie om te investeren in cryptomunten weinig te verschillen tussen Instagram ($M = 2.04$, $SD = 1.01$), Facebook ($M = 2.10$, $SD = 1.01$) en TikTok ($M = 2.05$, $SD = 1.02$).

Tabel 2 Descriptieve analyse: Blootstelling aan riskante financiële media-inhouden

	Nooit		Jaarlijks		Maandelijks		Wekelijks		Dagelijks	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Instagram	139	37.7	94	25.5	80	21.7	44	11.9	12	3.3
Facebook	212	57.5	80	21.7	46	12.5	31	8.4	0	0
TikTok	248	67.2	57	15.4	39	10.6	23	6.2	2	0.5

5.1.6. Risico-inschatting van investeren in cryptomunten

Wat betreft risico-inschatting maakt men de opdeling in enerzijds de dreigingsevaluatie ($M = 3.74$, $SD = 0.46$) en anderzijds de vatbaarheidsevaluatie ($M = 3.49$, $SD = 0.68$), telkens gemeten aan de hand van stellingen. Dreigingsevaluatie wordt met andere woorden gemeten door de

volgende stellingen: *'Ik ben van mening dat investeren in cryptomunten mij sowieso geld opbrengt'* ($M = 3.24, SD = 0.62$), *'Ik ben van mening dat investeren in cryptomunten de ideale manier is om snel rijk te worden'* ($M = 3.33, SD = 0.60$), *'Ik ben van mening dat investeren in cryptomunten geen gevaren met zich meebrengt'* ($M = 3.62, SD = 0.65$) en *'Ik ben van mening dat ik de toekomstige waarde van cryptomunten goed kan voorspellen'* ($M = 3.54$ en $SD = 0.57$). Samengenomen, wordt de dreiging van cryptomunten door slechts 0.8% van de steekproef laag ingeschat. 24.1% van de deelnemers schat de dreiging hoog in en 75.1% van de deelnemers kent een heel hoge dreigingsevaluatie. Om na te gaan of de deelnemers zichzelf in staat achten om met de risico's van cryptomunten om te gaan, wordt hen daarnaast gevraagd de eigen kennis ($M = 1.52, SD = 0.76$) en vaardigheden ($M = 1.71, SD = 0.83$) te beoordelen.

5.1.7. Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten

Verder tracht men uit de survey af te leiden hoe de participanten staan ten aanzien van investeren in cryptomunten. Dit wordt bestudeerd door de deelnemers te vragen naar hun houding ten aanzien van cryptomunten in vergelijking met andere mogelijke financiële strategieën ($M = 1.43, SD = 0.55$). Kortom kan men stellen dat men gemiddeld het meest positief staat ten aanzien van cryptomunten wanneer men dit plaatst tegenover een spaarrekening ($M = 1.79, SD = 0.79$) en het minst positief wanneer men de vergelijking maakt met aandelen ($M = 1.52, SD = 0.61$). Wat betreft de stelling *'Ik zou mijn geld liever investeren in cryptomunten dan het te beleggen in obligaties'* bedraagt het gemiddelde 1.64 ($SD = 0.74$). Wanneer men cryptomunten tot slot vergelijkt met investeren in fondsen bedraagt het gemiddelde 1.66 ($SD = 0.70$). Een meer uitgebreid overzicht wat betreft dergelijke attitudes is terug te vinden in *Tabel 3*.

Desalniettemin liggen bovenstaande gemiddeldes enorm dicht bij elkaar. Wanneer men daarbij de gemiddelde attitude berekent, heeft slechts 2.7% van de steekproef een positieve attitude ten aanzien van cryptomunten, 37.4% is eerder negatief en 59.6% van de deelnemers is heel negatief ten aanzien van cryptomunten wanneer men dit vergelijkt met andere mogelijke financiële strategieën.

Tabel 3 Descriptieve analyse: Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten

	Helemaal oneens		Oneens		Eens		Helemaal eens	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ik zou het geld liever investeren in cryptomunten dan...								
het op mijn spaarrekening te zetten.	153	41.5	146	39.6	60	16.3	8	2.2
het te beleggen in aandelen.	195	52.8	148	40.1	19	5.1	1	0.3
het te beleggen in obligaties.	136	36.9	108	29.3	25	6.8	6	1.6
het te beleggen in fondsen.	148	40.1	140	37.9	28	7.6	5	1.4

5.1.8. Controlevariabelen

5.1.8.1. Formele economische opleiding

Vervolgens is het interessant om na te gaan in welke mate de participanten reeds over relevante voorkennis en/of ervaring beschikken. Meer specifiek kan men bijvoorbeeld kijken naar het aandeel participanten dat vroeger of op dit moment een formele economische opleiding volgt ($M = 1.20$, $SD = 0.40$). Zo geven 47 van de participanten (12.7%) aan reeds een diploma te hebben behaald van een economische opleiding aan een hogere onderwijsinstelling. Verder duiden 57 participanten (15.4%) aan momenteel een economische opleiding aan een hogere onderwijsinstelling te volgen.

5.1.8.2. Economische (studenten)job

Naast het bezitten van een diploma van een economische studie of het volgen van een hogere economische opleiding, kan ook het uitoefenen van een relevante job van belang zijn ($M = 1.73$, $SD = 0.44$). Zo blijkt 60.7% van de steekproef op het moment van de survey een (studenten)job uit te oefenen. In 5.1% van deze gevallen geeft men aan altijd bezig te zijn met geldzaken in het kader van zijn/haar (studenten)job. 18.7% meldt hiervoor vaak bezig te zijn met geldzaken, 20.6% af en toe, 8.4% zelden en 7.9% komt hierbij nooit in aanraking met geldzaken.

5.1.8.3. Ervaring met investeren in cryptomunten

Tot slot tracht men ook een beeld te schetsen van de mate waarin de deelnemers in het verleden of op dit moment geld geïnvesteerd hebben in cryptomunten ($M = 1.14$, $SD = 0.34$). Wat betreft eerdere ervaring met investeren in cryptomunten blijken 50 participanten (13.6%) in het verleden al eens geïnvesteerd te hebben in cryptomunten. In het kader van de mate waarin men nieuwe bedragen investeerde van (bijna) altijd tot nooit, bedraagt het gemiddelde 3.74 ($SD = 0.88$). Bovendien investeerden zestien deelnemers (4.3%) minder dan €100 in cryptomunten, zes deelnemers (1.6%) minder dan €500, zeven deelnemers (1.9%) minder dan €1.000, vijftien deelnemers (4.1%) minder dan €5.000, vijf deelnemers (1.4%) minder dan €10.000 en gaf één deelnemer (0.3%) aan meer dan €10.000 geïnvesteerd te hebben. Over al deze deelnemers heen, krijgt men een gemiddelde van 2.80 ($SD = 1.51$).

Bij de vraag 'Investeer jij op dit moment in cryptomunten?' antwoorden 31 participanten (8.4%) met ja. Wanneer men kijkt naar de frequentie van het investeren van nieuwe bedragen, bedraagt het gemiddelde hier 3.84 ($SD = 0.97$). Daarnaast geven zes deelnemers (1.6%) aan minder dan €100 te hebben geïnvesteerd in cryptomunten, drie deelnemers (0,8%) minder dan €500, vijf deelnemers (1.4%) minder dan €1.000, twaalf deelnemers (3.3%) minder dan €5.000, vier deelnemers (1,1%) minder dan €10.000 en opnieuw één deelnemer (0.3%) meer dan €10.000. In vergelijking met de bedragen die men in het verleden heeft geïnvesteerd in cryptomunten, ligt het gemiddelde in het heden dus hoger ($M = 3.26$, $SD = 1.43$).

5.2. Correlatieanalyse

Via een correlatieanalyse wil men inzicht krijgen in welke variabelen met elkaar significant correleren. Hieruit blijkt dat niet alle variabelen een significante correlatie kennen, alsook dat er alleen zwakke verbanden terug te vinden zijn ($r < 0.50$). In *Tabel 4* kan men de correlaties raadplegen waarbij de significante in het vetgedrukt worden weergegeven.

Voornameelijk gender blijkt hier een belangrijke onafhankelijke variabele te zijn. Zo correleert gender negatief met blootstelling aan crypto-inhouden ($r = -0.41$, $p < .001$), attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten ($r = -0.12$, $p = 0.02$), deelname aan informele

financiële leeractiviteiten ($r = -0.45, p < .001$), financiële kennis ($r = -0.35, p < .001$), formele economische opleiding ($r = -0.28, p < .001$) en ervaring met investeren in cryptomunten ($r = -0.37, p < .001$). Wetende dat 1 = *man* en 2 = *vrouw*, scoren mannen dus gemiddeld hoger op bovenstaande variabelen. Gender correleert daarentegen positief met vatbaarheidsevaluatie ($r = 0.35, p < .001$).

Verder correleert deelname aan informele financiële leeractiviteiten positief met blootstelling aan crypto-inhouden ($r = 0.31, p < .001$), attitude ten aanzien van cryptomunten ($r = 0.12, p = 0.03$), financiële kennis ($r = 0.32, p < .001$), formele economische opleiding ($r = 0.44, p < .001$), ervaring met cryptomunten ($r = 0.43, p < .001$) en economische (studenten)job ($r = 0.17, p = 0.01$). Daarnaast vindt men dat hoe vaker men deelneemt aan deze activiteiten, hoe minder vatbaar men zichzelf acht voor de risico's van cryptomunten ($r = -0.40, p < .001$). Hetzelfde geldt naarmate men hoger scoort op financiële kennis ($r = -0.32, p < .001$). Net zoals leeractiviteiten, correleert financiële kennis ook positief met blootstelling ($r = 0.27, p < .001$), economische opleiding ($r = 0.28, p < .001$) en ervaring met cryptomunten ($r = 0.17, p < .001$). Daarnaast vindt men ook een positieve correlatie tussen financiële kennis en dreigingsevaluatie ($r = 0.12, p = 0.02$).

Tabel 4 Correlatiematrix

		Opleidingsniveau	Opleidingsniveau vader/voogd	Opleidingsniveau moeder/voogd	Gender	Deelname informele leeractiviteiten	Financiële kennis
Opleidingsniveau vader/voogd	Pearson correlation	0.12	1	0.40	-0.01	< .001	-0.02
	Sig.	0.02		< .001	0.81	0.94	0.66
Opleidingsniveau moeder/voogd	Pearson correlation	0.07	0.40	1	-0.01	< .001	-0.05
	Sig.	0.17	< .001		0.84	0.94	0.39
Blootstelling aan media-inhouden over cryptomunten	Pearson correlation	-0.10	-0.04	-0.11	-0.41	0.31	0.27
	Sig.	0.08	0.46	0.03	< .001	< .001	< .001
Dreigingsevaluatie	Pearson correlation	0.04	0.10	-0.02	-0.03	0.04	0.12
	Sig.	0.44	0.07	0.66	0.58	0.41	0.02
Vatbaarheidsevaluatie	Pearson correlation	-0.06	-0.02	< .001	0.35	-0.40	-0.32
	Sig.	0.22	0.74	0.99	< .001	< .001	< .001
Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten	Pearson correlation	-0.03	-0.06	-0.02	-0.12	0.12	< .001
	Sig.	0.58	0.22	0.67	0.02	0.03	0.97
Deelname aan informele financiële leeractiviteiten	Pearson correlation	0.10	< .001	< .001	-0.45	1	0.32
	Sig.	0.07	0.94	0.94	< .001		< .001
Financiële kennis	Pearson correlation	0.10	-0.02	-0.05	-0.35	0.32	1
	Sig.	0.06	0.66	0.39	< .001	< .001	
Formele economische opleiding	Pearson correlation	0.10	-0.03	-0.05	-0.28	0.44	0.28
	Sig.	0.05	0.62	0.34	< .001	< .001	< .001
Ervaring met investeren in cryptomunten	Pearson correlation	-0.03	-0.11	-0.05	-0.37	0.43	0.17
	Sig.	0.51	0.03	0.31	< .001	< .001	< .001
Economische (studenten)job	Pearson correlation	-0.11	-0.10	-0.11	-0.02	0.17	-0.11
	Sig.	0.11	0.13	0.09	0.77	0.01	0.10

5.3. ANCOVA-analyse

Om de invloed van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabelen verder te bestuderen alsook de hypothesen te testen, worden ANCOVA-analyses uitgevoerd via SPSS. Op die manier kan men stevast controleren op de invloeden van de controlevariabelen, met name ervaring met investeren in cryptomunten, formele economische opleiding, economische (studenten)job, maar ook op deelname aan informele financiële leeractiviteiten en financiële kennis. Naast deze standaard controlevariabelen wordt er telkens gecontroleerd op alle overige afhankelijke en onafhankelijke variabelen zodat hun potentiële invloed buiten beschouwing wordt gelaten.

H1: Er is een significant verschil in (a) blootstelling aan online crypto-inhouden, (b) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (c) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten tussen gender.

- *H1(a): Mannen worden gemiddeld meer blootgesteld aan online crypto-inhouden dan vrouwen.*
- *H1(b): De gemiddelde risico-inschatting van investeren in cryptomunten is lager bij mannen dan bij vrouwen.*
- *H1(c): De gemiddelde attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten is positiever bij mannen dan bij vrouwen.*

Voor hypothese 1(a) controleert men naast de controlevariabelen ook op de twee mediators, alsook op risico-inschatting, attitude ten aanzien van cryptomunten en opleidingsniveau (ouders). Eerst en vooral vindt men een significant verschil in blootstelling aan media-inhouden tussen mannen en vrouwen terwijl men alle andere variabelen onder controle houdt [$F(1,143) = 10.67, p < .001$]. Anders gezegd is er een significant contrast in blootstelling van 0.52 tussen mannen en vrouwen ($p < .001$). Meer specifiek zien we dat de gemiddelde blootstelling aan crypto-inhouden voor mannen ($M = 2.31, SD = 0.13$) hoger ligt dan die voor vrouwen ($M = 1.79, SD = 0.08$). De effectgrootte is echter zeer klein ($= 0.05$). Wat betreft risico-inschatting vindt men geen significant verband tussen gender en dreigingsevaluatie, alsook tussen gender en vatbaarheidsevaluatie. Hetzelfde geldt voor de

relatie tussen gender en de attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten. Kortom kan enkel hypothese 1(a) bevestigd worden.

H2: Er is een significant verschil in (a) blootstelling aan online crypto-inhouden, (b) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (c) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten tussen nationaliteit.

Omwille van de onderrepresentering van jongvolwassenen met een niet-Belgische nationaliteit in de steekproef is het niet mogelijk om hypothese 2 te testen.

H3: Er is een significant verschil in (a) blootstelling aan online crypto-inhouden, (b) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (c) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten tussen opleidingsniveau.

- *H3(a): Hoogopgeleiden worden gemiddeld meer blootgesteld aan online crypto-inhouden dan laagopgeleiden.*
- *H3(b): De gemiddelde risico-inschatting van investeren in cryptomunten is hoger bij hoogopgeleiden dan bij laagopgeleiden.*
- *H3(c): De gemiddelde attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten is negatiever bij hoogopgeleiden dan bij laagopgeleiden.*

Op basis van de uitgevoerde ANCOVA analyses kan men stellen dat de gemiddelde blootstelling, risico-inschatting en attitude tussen hoogopgeleiden en gemiddeld opgeleiden niet significant van elkaar verschillen. Hypothese 3 moet dus volledig verworpen worden.

H4: Er is een significant verschil in (a) blootstelling aan online crypto-inhouden, (b) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (c) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten tussen opleidingsniveau ouders.

- *H4(a): Kinderen van hoogopgeleide ouders worden gemiddeld meer blootgesteld aan online crypto-inhouden dan kinderen van laagopgeleide ouders.*

- *H4(b): De gemiddelde risico-inschatting van investeren in cryptomunten is hoger bij kinderen van hoogopgeleide ouders dan bij kinderen van laagopgeleide ouders.*
- *H4(c): De gemiddelde attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten is negatiever bij kinderen van hoogopgeleide ouders dan bij kinderen van laagopgeleide ouders.*

Wanneer men het opleidingsniveau van de vader/voogd als onafhankelijke variabele opneemt en controleert op variabelen die mogelijk van invloed kunnen zijn, kan men geen van bovenstaande hypothesen bevestigen. Hetzelfde geldt voor het opleidingsniveau van de moeder/voogd, behalve wat betreft de verschillen in blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten. Voor hypothese 4(a) vindt men namelijk wel een significant verband met het opleidingsniveau van de moeder/voogd [$F(1,143) = 6.46, p = 0.01$]. Als men dus controleert op de vermelde controlevariabelen, mediators, gender, opleidingsniveau (vader/voogd), attitude en risico-inschatting, ziet men met andere woorden dat kinderen van gemiddeld geschoolde moeders/voogden gemiddeld genomen het vaakst worden blootgesteld aan media-inhouden omtrent cryptomunten ($M = 2.27, SD = 0.14$). De gemiddeldes dalen echter wanneer het opleidingsniveau van de moeder/voogd toeneemt. Zo kennen kinderen van hooggeschoolde moeders/voogden namelijk een gemiddelde van 1.86 ($SD = 0.07$). Het verschil tussen beide gemiddeldes van 0.41 is volgens de analyse significant ($p = 0.01$), maar de effectgrootte is opnieuw zeer klein ($= 0.03$). Ondanks de gevonden associatie, kan hypothese 4(a) niet bevestigd worden.

5.4. Meervoudige mediatieanalyse

Naast het analyseren van significante correlaties, alsook van directe relaties tussen onafhankelijke en afhankelijke variabelen, onderzoekt men tot slot of het PROCESS Model zes van Hayes (2022) van toepassing is. Meer specifiek gaat men na of de deelname aan informele leeractiviteiten en financiële kennis hypothesen 1 tot en met 4 serieel mediëren.

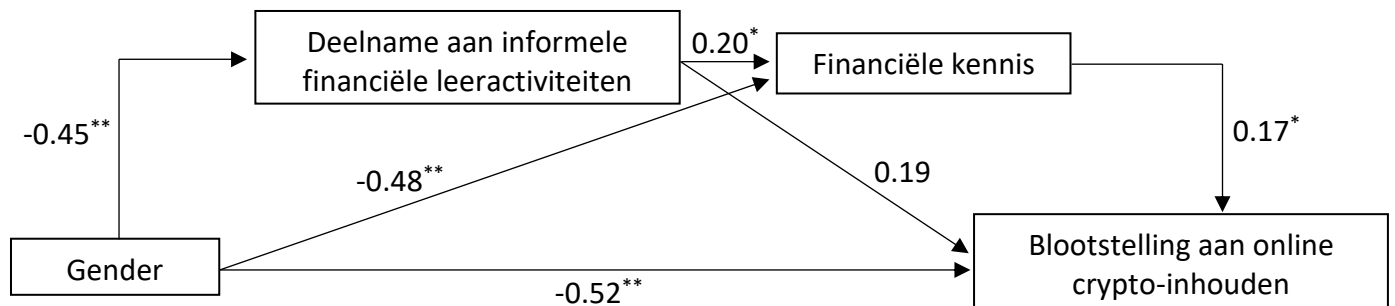
H5: Hypotheses 1, 2, 3 en 4 worden serieel gemedieerd door deelname aan informele financiële leeractiviteiten en door financiële kennis.

- *H5(a): De relatie van gender met (1) blootstelling aan online crypto-inhouden, (2) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (3) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten wordt serieel gemedieerd door deelname aan informele financiële leeractiviteiten en door financiële kennis.*

Wanneer men dieper ingaat op de directe en indirecte relatie tussen gender en blootstelling kan men het volgende constateren. Ten eerste associeert gender negatief met deelname aan informele leeractiviteiten ($b = -0.45$, $t = -4.06$, $p < .001$). Omdat mannen als 1 worden gecodeerd en vrouwen als 2, betekent dit dus dat vrouwen over het algemeen minder vaak deelnemen aan financiële leeractiviteiten. De verklaarde variantie van dit eerste model bedraagt 0.37 [$F(10.196) = 11.49$, $p < .001$]. Daarnaast kent gender ook een negatieve associatie met financiële kennis ($b = -0.48$, $t = -3.08$, $p < .001$). Vrouwen scoren met andere woorden gemiddeld lager op financiële kennis dan mannen. Samen met de significante relatie tussen deelname aan informele leeractiviteiten en financiële kennis ($b = 0.20$, $t = 2.06$, $p = 0.04$), heeft dit model vervolgens een verklaarde variantie van 0,28 [$F(11.195) = 6.95$, $p < .001$]. Tot slot wordt er gekeken naar de relatie tussen de afhankelijke variabele blootstelling en de onafhankelijke variabele gender en de mediators deelname aan financiële leeractiviteiten en financiële kennis [$R^2 = 0.32$, $F(12.194) = 7.76$, $p < .001$]. Daarbij is enerzijds gender ($b = -0.52$, $t = -3.27$, $p < .001$) en anderzijds financiële kennis ($b = 0.17$, $t = 2.42$, $p = 0.02$) significant geassocieerd met blootstelling aan crypto-inhouden. Deelname aan informele leeractiviteiten lijkt dus geen significant verband te vertonen met de afhankelijke variabele.

Samengenomen vindt men een significante directe relatie tussen gender en blootstelling aan online crypto-inhouden ($b = -0.52$) alsook een indirect verband ($b = -0.18$, 95% CI [-0.34; -0.06]) via financiële kennis ($b = -0.08$, 95% CI [-0.18; -0.01]) alsook via beide mediators ($b = -0.02$, 95% CI [-0.04; 0]). Hierbij kan men hypothese 5(1a) dus slechts gedeeltelijk bevestigen. Een visuele representatie van deze relaties vindt men terug in *Figuur 2*.

Figuur 2 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van gender op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten

* $p < 0.05$ ** $p < .001$

Wat betreft risico-inschatting van investeren in cryptomunten weet men uit de ANCOVA-analyse dat er geen significant direct verband is tussen gender en zowel dreigingsevaluatie als vatbaarheidsevaluatie. Bovendien blijkt uit de mediatieanalyse dat er geen indirecte relaties met dreigings – en vatbaarheidsevaluatie zijn waar te nemen. Kortom kan hypothese 5(2a) niet bevestigd worden. Tot slot kan men ook voor attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten geen significante (in)directe associaties terugvinden, waardoor men hypothese 5(3a) dient te verwerpen.

- *H5(b): De relatie van nationaliteit met (1) blootstelling aan online crypto-inhouden, (2) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (3) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten wordt serieel gemedieerd door deelname aan informele financiële leeractiviteiten en door financiële kennis.*

Aangezien men de rol van nationaliteit niet kan bestuderen, is deze hypothese niet testbaar.

- *H5(c): De relatie van opleidingsniveau met (1) blootstelling aan online crypto-inhouden, (2) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (3) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten wordt serieel gemedieerd door deelname aan informele financiële leeractiviteiten en door financiële kennis.*

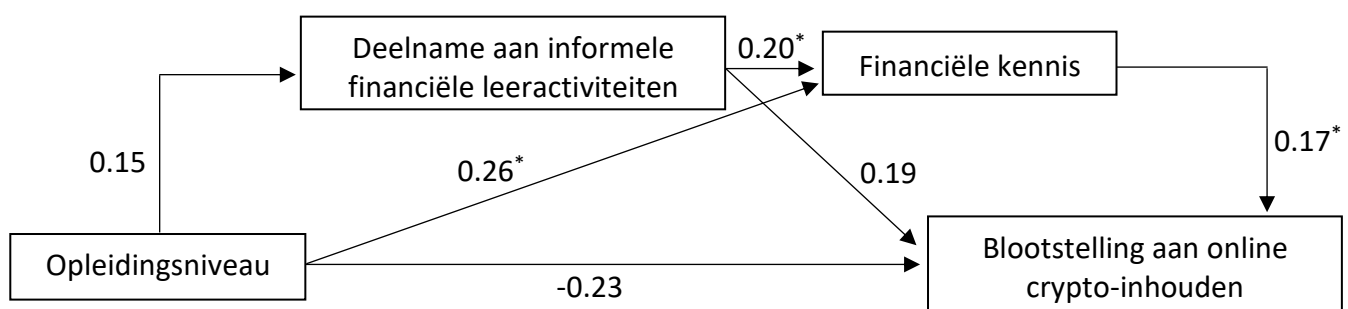
Naast de rol van gender en nationaliteit is men in dit onderzoek ook geïnteresseerd in de bijdrage van opleidingsniveau. Hierbij wordt er eerst en vooral gekeken naar de relatie tussen

opleidingsniveau en blootstelling aan online crypto-inhouden. Op basis van de PROCESS analyse vindt men hier onder andere een significante positieve associatie tussen opleidingsniveau en financiële kennis van 0.26 ($t = 2.02, p = 0.04$). Hoe hoger iemands opleidingsniveau, hoe hoger men dus scoort op de test naar financiële kennis. Daarnaast heeft opnieuw deelname aan informele financiële leeractiviteiten een positieve relatie met financiële kennis ($b = 0.20, t = 2.06, p = 0.04$). Deze twee associaties samen zijn goed voor een verklaarde variantie van 0.28 [$F(11.195) = 6.95, p < .001$].

Er zijn echter geen verbanden terug te vinden van opleidingsniveau en leeractiviteiten met blootstelling aan crypto-inhouden. Daarentegen kent financiële kennis wel een significante associatie met deze afhankelijke variabele ($b = 0.17, t = 2.42, p = 0.02$). Jongvolwassenen met veel financiële kennis worden gemiddeld genomen vaker blootgesteld aan inhoud omtrent investeren in cryptomunten. Dit kan men onder andere terugvinden in *Figuur 3*.

Ondanks dat opleidingsniveau geen significante directe relatie heeft met blootstelling, heeft deze variabele alsnog een indirecte associatie via financiële kennis ($b = 0.04, 95\% \text{ CI } [0; 0.12]$). Het effect via beide mediators bedraagt slechts 0.01 (95% CI [0; 0.02]). Hypothese 5(1c) kan opnieuw maar voor een deel bevestigd worden.

Figuur 4 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van opleidingsniveau op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten

* $p < 0.05$ ** $p < .001$

Wat betreft de relatie van iemands opleidingsniveau met de risico-inschatting en de attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten, blijkt geen van beide significant. Hierdoor moeten hypothesen 5(2c) en (3c) verworpen worden. Op basis van de opgestelde hypothesen,

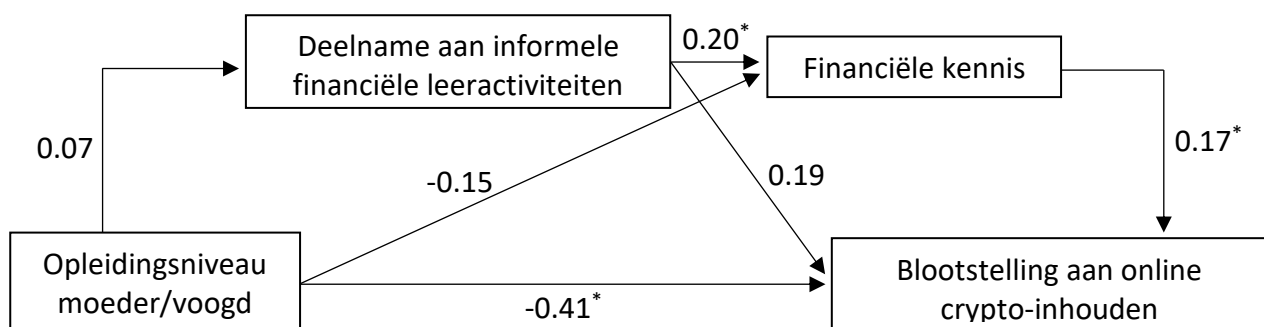
is het dus opmerkelijk dat opleidingsniveau, naast bovenstaand indirect effect, geen invloeden lijkt te hebben op de afhankelijke variabelen.

- *H5(d): De relatie van opleidingsniveau van de ouders met (1) blootstelling aan online crypto-inhouden, (2) risico-inschatting van investeren in cryptomunten en (3) attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten wordt serieel gemedieerd door deelname aan informele financiële leeractiviteiten en door financiële kennis.*

Naast het opleidingsniveau van de participant zelf kijkt men ook naar de rol van het opleidingsniveau van diens vader/moeder/voogd. Uit de mediatieanalyse wat betreft de relatie tussen het opleidingsniveau van de vader/voogd en de blootstelling aan crypto-inhouden vindt men, behalve de directe relatie met financiële kennis ($b = 0.17$, $t = 2.42$, $p = 0.02$), geen significante associaties.

Wat betreft het opleidingsniveau van de moeder/voogd vindt men enerzijds een significant direct verband van -0.41 met blootstelling aan media-inhouden over cryptomunten ($t = -2.54$, $p = 0.01$). Hoe hoger het opleidingsniveau van de moeder, hoe minder het kind dus wordt blootgesteld aan dergelijke inhouden. Anderzijds komt nogmaals de rol van financiële kennis naar voren ($b = 0.17$, $t = 2.42$, $p = 0.02$). Dit wordt gerepresenteerd in *Figuur 4*. Het opleidingsniveau van de moeder/voogd heeft echter geen indirecte bijdrage via de mediators waardoor men niet mag spreken van indirecte relaties. Hypothese 5(1d) wordt hier dus niet bevestigd.

Figuur 6 Meervoudig Mediatie Model: De invloed van opleidingsniveau moeder/voogd op blootstelling aan media-inhouden over investeren in cryptomunten

* $p < 0.05$ ** $p < .001$

Tot slot wijzen de PROCESS analyses uit dat ook hypothese 5(2d) en 5(3d) verworpen moeten worden. Anders gezegd vindt men geen significante directe en/of indirecte relaties tussen het opleidingsniveau van de vader/moeder/voogd en de risico-inschatting en attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten.

6. Discussie

6.1. Onderzoeksresultaten

Investeren in cryptomunten lijkt in toenemende mate een populaire investeringsstrategie te zijn waarbij jongvolwassenen het grootste aandeel van deze munten in België lijken te bezitten (Statista, 2023; Statista Consumer Insights, 2022). Dergelijke vaststelling is niet geheel onlogisch wetende dat de fase van jongvolwassenheid gepaard gaat met de verwachting om financieel zelfstandig te worden, alsook dat cryptomunten het mogelijk maken om op korte termijn hoge winsten te realiseren (Arnett, 2000; Kristoufek, 2013). Rekening houdend met de extreme volatiliteit van cryptomunten, maar ook met de veelvoorkomende fraude op deze markt, moet deze investeringsstrategie echter beschouwd worden als riskant gedrag (Kristoufek, 2013). De bezorgdheden nemen nog meer toe, omdat onderzoek reeds heeft uitgewezen dat jongvolwassenen over een zeer beperkte hoeveelheid aan financiële kennis beschikken (Mountain et al., 2021; Sinha et al., 2018). Deze kennis maakt het namelijk mogelijk om meer weloverwogen keuzes te maken bij het nemen van financiële beslissingen (Gathergood & Weber, 2017; Mette et al., 2019). Bijgevolg geeft dit exploratieve onderzoek via een online survey bij jongvolwassenen een eerste inzicht in de blootstelling aan online crypto-inhouden, risico-inschatting van cryptomunten en attitude ten aanzien van cryptomunten waarbij men op zoek gaat naar sociodemografische verschillen.

6.1.1. Blootstelling aan online crypto-inhouden

Men weet uit bestaande onderzoeken dat zowel jongeren als jongvolwassenen vaker risicogedragingen stellen dan andere leeftijdsgroepen. Daarbij heeft men reeds inzicht verworven in dit verschijnsel bij jongeren, en meer specifiek hoe dergelijke gedragingen op

sociale media worden aangemoedigd (Barry et al., 2018; Beullens & Schepers, 2013; Dougherty et al., 2015; Purba et al., 2022). Ondanks de cognitieve en sociale uitdagingen die jongvolwassenen ervaren, alsook de druk om financiële zelfstandigheid te bereiken, is er echter nog niets is geweten omtrent de mate waarin jongvolwassenen worden blootgesteld aan riskante media-inhouden over cryptomunten (Arnett, 2000; Steinberg, 2008; Van Duijvenvoorde et al., 2010). Daarbij tonen de onderzoeksresultaten van deze studie inderdaad aan dat jongvolwassenen deze content tegenkomen op sociale media. De gemiddelde blootstelling overheen Instagram, Facebook en TikTok is echter laag, maar toont alsnog aan dat de gemiddelde jongvolwassene deze inhouden jaarlijks tegenkomt. Het socialemediaplatform Instagram valt daarbij op als de meest populaire app waarop men deze inhouden tegenkomt.

Wanneer men deze blootstelling meer in detail analyseert, vindt men geen significante relatie met het opleidingsniveau, alsook met het opleidingsniveau van de vader/voogd. Een significante associatie met het opleidingsniveau van de moeder/voogd vindt men daarentegen wel. Meer specifiek scoren kinderen van gemiddeld geschoolde moeders/voogden hoger op de variabele blootstelling in vergelijking met kinderen van hooggeschoolde moeders/voogden. Deze bevinding is echter het tegenovergestelde van wat voorspelt was (Grinstein-Weiss et al., 2012; LeBaron et al., 2018). Bovendien worden mannen gemiddeld vaker blootgesteld aan online inhouden omtrent investeren in cryptomunten. Dit ligt in lijn met de verwachtingen zoals opgesteld in hypothese 1(a), omdat men onder andere weet dat mannen vaker deel uitmaken van groepen met financiële interesses dan vrouwen (Lusardi & Mitchell, 2011). Doordat socialemediaplatformen gebruik maken van algoritmes, verwachtte men dat deze interesse gelinkt kan worden aan de online content die men consumeert (Kitchens et al., 2020; Stroud, 2010).

6.1.2. Risico-inschatting van investeren in cryptomunten

Omwille van de risico's die gepaard gaan met cryptomunten, peilt het onderzoek ook naar de risico-inschatting die wordt gemaakt wat betreft deze riskante investeringsstrategie. Deze inschatting is een combinatie van zowel dreigingsevaluatie als vatbaarheidsevaluatie (Rosenstock et al., 1988). De data tonen daarbij aan dat 75% van de participanten vindt dat

investeren in cryptomunten een heel hoge dreiging met zich meebrengt. Voor 58% van de deelnemers is dit zeer zorgwekkend aangezien zij zichzelf percipiëren als zeer vatbaar voor deze risico's, omdat ze van mening zijn dat ze over onvoldoende kennis en vaardigheden beschikken wat betreft cryptomunten.

Met betrekking tot de variabele risico-inschatting voorspelde men dat een hoger opleidingsniveau (van de ouders) zou overeenkomen met een hogere risico-inschatting en dat mannen een lagere risico-inschatting zouden maken, omdat zij over meer risicotolerantie en financiële kennis beschikken (Byrnes et al., 1999; Deo & Sundar, 2015; Fisher & Yao, 2017; Grinstein-Weiss et al., 2012; LeBaron et al., 2018; Lusardi & Mitchell, 2014). Desalniettemin toont de data-analyse aan dat geen van deze sociodemografische variabelen significante relaties vertonen met de risico-inschatting van cryptomunten. Dit kan mogelijk te maken hebben met het relatief hoge opleidingsniveau van deze steekproef, waarbij men bijvoorbeeld laaggeschoolden niet heeft kunnen analyseren. Daarboven scoorden de deelnemers ook opmerkelijk hoog op de test naar financiële kennis.

6.1.3. Attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten

Verder be vraagt de survey de mate waarin jongvolwassenen cryptomunten verkiezen boven het beleggen van geld in een spaarboekje, aandelen, fondsen of obligaties. Dit onderzoek maakt daarbij de opvallende vaststelling dat slechts 3% van de steekproef positief staat ten aanzien van cryptomunten wanneer men dit vergelijkt met andere financiële strategieën. Desondanks dat men op voorhand dacht dat een hoger opleidingsniveau (van de ouders) zou associëren met een meer negatieve attitude, is deze relatie niet terug te vinden in de data (Jorgensen & Savla, 2010; Lusardi & Mitchell, 2014). Hetzelfde geldt voor de verwachting dat mannen een meer positieve houding zouden aannemen dan vrouwen ten aanzien van cryptomunten (Byrnes et al., 1999; Deo & Sundar, 2015; Fisher & Yao, 2017). Men verwacht dat de vertekening in de steekproef hier opnieuw een potentiële invloed heeft gehad.

6.1.4. Meervoudig Mediatie Model

Aangezien de literatuur omtrent de invloed van sociodemografische achtergrondvariabelen vaak gelinkt kan worden aan de mate waarin iemand financiële kennis heeft, wordt voorspelt dat deze kennis een mediërende rol aanneemt tussen de onafhankelijke en afhankelijke variabelen (Chen & Volpe, 1998; Hilgert & Hogarth, 2003; Hira, 2012; Huston, 2010; Mountain et al., 2021). Wetende dat jongvolwassenen relatief vaak investeren in cryptomunten, is het namelijk van groot belang dat zij over financiële kennis beschikken (Statista Consumer Insights, 2022; Steinberg, 2008; Van Duijjevoorde et al., 2010). Desondanks tonen eerdere studies aan dat deze kennis bij jongvolwassenen zeer beperkt is. Op basis van de literatuur stelt men echter de verwachting dat deelname aan informele leeractiviteiten een significante positieve bijdrage kan leveren aan deze kennis, waardoor deze leeractiviteiten zich aandienen als tweede mediator (Mountain et al., 2021).

6.1.4.1. Deelname aan informele financiële leeractiviteiten

Zoals verwacht komt een hogere participatiegraad aan informele leeractiviteiten overeen met meer financiële kennis. Het lezen van boeken en/of magazines, het bijwonen van workshops en/of seminars alsook het bezoeken van websites kunnen met andere woorden iemands kennis omtrent cryptomunten vergroten. Om het tekort aan financiële kennis bij jongvolwassenen bijgevolg te herstellen, weet men dus dat het zinvol is om na te denken over een manier om deze leeftijdsgroep te motiveren om deel te nemen aan informele leervormen. Het bezoeken van websites is daarbij momenteel de meest gebruikte leervorm van deze soort wat mogelijk te linken is aan de alomtegenwoordigheid alsook laagdrempeligheid van het internet.

6.1.4.2. Financiële kennis

De bezorgdheden omtrent de financiële kennis van jongvolwassenen kunnen in dit onderzoek echter niet bevestigd worden (Mountain et al., 2021; Sinha et al., 2018). In strijd met deze eerdere bevindingen, toont dit huidig onderzoek namelijk aan dat jongvolwassenen vrij hoog scoren op de test naar financiële kennis. Met een gemiddelde score van 2.20 op 3, lijkt men

dus wel over voldoende kennis te beschikken. Het feit dat laaggeschoolden in dit onderzoek geen deel uitmaken van de steekproef, kan hiervoor een verklaring zijn. Bovendien staan deze hoge testcores haaks tegenover de aanzienlijke lage inschatting die de participanten maken wat betreft het hebben van voldoende kennis en vaardigheden omtrent zaken zoals cryptomunten.

Naast de positieve bijdrage van financiële leeractiviteiten wijzen de analyses nog op twee andere factoren die associëren met deze kennis. Waarbij eerdere onderzoeken erop wijzen dat formele leervormen jongvolwassenen onvoldoende voorbereiden op de financiële verantwoordelijkheden die van hen worden verwacht, wijst dit onderzoek wel op een significante bijdrage van het opleidingsniveau aan financiële kennis (Carvalho & West, 2011; Mountain et al., 2021). Meer concreet komt een hoger opleidingsniveau hier overeen met een hogere mate van financiële kennis. Deze vaststelling suggereert dat eerdere onderzoeken die werden uitgevoerd op andere geografische plaatsen mogelijk niet te veralgemenen zijn naar het Vlaams onderwijssysteem, maar verder onderzoek is nodig om dit te kunnen bevestigen.

Ten tweede scoren mannen gemiddeld hoger op de test naar financiële kennis dan vrouwen. Dit ligt in lijn met de verwachtingen, omdat er nog steeds een kloof heerst tussen mannen en vrouwen, onder andere wat betreft financiële geletterdheid (Lusardi & Mitchell, 2007; 2014). Ondanks dat mannen vaker investeren in cryptomunten, alsook vaker worden blootgesteld aan gerelateerde media-inhouden en het dus positief is dat zij over veel financiële kennis beschikken, is dit onderzoek opnieuw een betoog voor de problematische genderkloof die vandaag nog steeds opmerkelijk aanwezig is.

6.2. Limitaties

Dit onderzoek kent een aantal limitaties waaronder de vertekende steekproef waarmee men heeft gewerkt. Het onderzoek had namelijk als doel jongvolwassenen met diverse sociodemografische achtergronden te bevragen. Door middel van een sneeuwbalsteekproef hoopte men ook laaggeschoolden en niet-Belgische jongvolwassenen te betrekken in het onderzoek, maar ondanks de vele inspanningen die werden geleverd, verliep de zoektocht naar deze groepen echter zeer moeizaam. Daarbij was het moeilijk om hen te motiveren voor

een deelname aan de survey. Dit heeft ertoe geleid dat het niet mogelijk was om hypothese 2 te onderzoeken, omdat deze betrekking heeft op de variabele nationaliteit. Naast een ondervertegenwoordiging van verschillende nationaliteiten, waren ook laaggeschoolde jongvolwassenen ondergerepresenteerd in de steekproef omwille van dezelfde redenen. Daarnaast bestaat de steekproef voor bijna 65% uit vrouwen en vond men te weinig mensen die zich identificeren als X om deze groep op te nemen in de analyses.

Vervolgens moet men zich afvragen in welke mate de hoge scores op de test naar financiële kennis een accurate weerspiegeling zijn van de huidige stand van zaken bij jongvolwassenen. Zo heeft bijvoorbeeld opleidingsniveau een significant positieve relatie met financiële kennis en bevat de steekproef alleen gemiddeld en hooggeschoolde jongvolwassenen. Wat betreft deze test naar financiële kennis maakte men gebruik van de *Big Three* testvragen, opgesteld door Lusardi en Mitchel (2009). Desalniettemin meten deze vragen het concept van financiële geletterdheid in plaats van financiële kennis. Kritiek luidt echter dat deze test eerder een beeld schetst van iemands financiële kennis dan van iemands geletterdheid, waardoor men alsnog de keuze maakte om dergelijke test te gebruiken in de survey (De Beckker et al., 2020; Lusardi & Mitchell, 2009). Verder dient men ook rekening te houden met de bredere context waarin de survey werd afgenomen. Meer concreet staan de laatste maanden in teken van inflatie en is dit zowel offline als online een dagelijks gespreksonderwerp geworden. Dergelijke actuele gebeurtenissen hebben mogelijk een invloed gehad op de testresultaten van financiële kennis, omdat bijvoorbeeld vraag twee peilt naar de kennis omtrent inflatie.

Verder hebben de bevindingen over de blootstelling aan online crypto-inhouden betrekking op de totale blootstelling over de drie platformen heen, met name Instagram, Facebook en TikTok. Dit onderzoek is namelijk niet opgesteld met het doel om de blootstelling te vergelijken tussen verschillende socialemediaplatformen, maar wil eerder een beeld schetsen van de mate waarin jongvolwassenen überhaupt aan deze inhouden worden blootgesteld. Aangezien dit onderzoek namelijk het eerste is binnen dit nieuwe domein tracht men dus eerst en vooral inzicht te verwerven in de algemene blootstelling. Desalniettemin bleek men het vaakst te worden blootgesteld aan crypto-inhouden op Instagram. Dergelijke bevinding zou mogelijk te maken kunnen hebben met de gebruikscijfers die in dit onderzoek het hoogst lagen voor Instagram.

Tot slot heeft men de attitude ten aanzien van investeren in cryptomunten niet kunnen meten zoals oorspronkelijk was bedoeld, omdat de factoranalyse wees op een aantal overlappingen met dreigingsevaluatie. Bijgevolg werd de attitude gemeten door na te gaan in welke mate men cryptomunten verkiest boven een andere financiële strategie. Dit is dus geen absolute, maar eerder een relatieve weergave van iemands attitude. Daarnaast meet men enkel de extrinsieke attitude, maar niet de intrinsieke variant ervan.

6.3. Aanbevelingen

6.3.1. Formeel en informeel onderwijs

De resultaten van dit onderzoek wijzen erop dat het onderwijs een relevante bijdrage kan leveren aan de financiële kennis van jongvolwassenen. Deze bevinding staat haaks tegenover vele onderzoeken die reeds het tegenovergestelde hebben aangetoond (Mountain et al., 2021; Sinha et al., 2018). Dergelijke tegenstrijdigheden tonen aan dat het onderwijs echter blijvend moet investeren in het bijbrengen van financiële kennis. Het is daarbij aanbevolen onderzoek te verrichten naar hoe het formele onderwijs beter kan inspelen op deze noden, zodat men kan streven naar een consistente positieve impact op de financiële kennis van jongvolwassenen.

Ook informele leervormen zoals het bezoeken van websites, het bijwonen van workshops, het lezen van boeken etc. bewijzen hun bijdrage in dit onderzoek. Het is daarom belangrijk dat jongvolwassenen de weg vinden naar deze activiteiten, want de huidige participatiegraad ligt echter laag. Meer specifiek moet er niet alleen nagedacht worden over een manier om hen te motiveren om bijvoorbeeld deel te nemen aan workshops, maar dient men ook de kwantiteit en kwaliteit van dergelijke leervormen na te gaan. Anders gezegd is het relevant om ervoor te zorgen dat jongvolwassenen zowel online als offline op een veilige en toegankelijke plaats terecht kunnen met hun vragen en kunnen bijleren over financiën indien ze dat wensen.

Zowel het formele als het informele onderwijs dient tot slot op zoek te gaan naar een manier om de kloof tussen mannen en vrouwen te dichten. Ook dit onderzoek toont namelijk aan dat vrouwen nog steeds over minder financiële kennis beschikken, minder vaak deelnemen aan informele leeractiviteiten, minder vaak kiezen voor een economische opleiding etc.

6.3.2. Toekomstig onderzoek

Dit exploratief onderzoek geeft een eerste inzicht in hoe jongvolwassenen online worden blootgesteld aan financiële riskante strategieën zoals cryptomunten, alsook hoe deze groep hier tegenover staat. Desalniettemin is het belangrijk verder onderzoek te verrichten om een beter inzicht te verwerven in de onderlinge relaties, effecten, gevaren etc. Het is daarbij zinvol om ook jongvolwassenen die lager geschoold zijn en/of geen Belgische nationaliteit hebben, te betrekken in toekomstig onderzoek. Om dieper in te gaan op de effecten van de blootstelling aan online crypto-inhouden, is het aanbevolen om via kwalitatief onderzoek te achterhalen hoe jongvolwassenen dergelijke inhouden interpreteren. Op die manier kan men nagaan of men daadwerkelijk over de juiste kennis en vaardigheden beschikt om deze media-inhouden kritisch te beoordelen. Verder is het aanbevolen om een experiment uit te voeren bij jongvolwassenen zodat veranderingen in intenties om te investeren in cryptomunten, alsook in de attitude ten aanzien van cryptomunten kunnen bestudeerd worden na het zien van online crypto-inhouden. Men tracht daarbij op zoek te gaan naar een betere manier om iemands attitude te meten.

7. Conclusie

Deze masterproef onderzoekt in welke mate jongvolwassenen worden blootgesteld aan riskante media-inhouden over investeren in cryptomunten, alsook hun risico-inschatting en attitude ten aanzien van deze financiële strategie. Aan de hand van een online survey bij Vlaamse jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar tracht men inzicht te verwerven in de sociodemografische factoren die daarbij van invloed kunnen zijn. Hieruit blijkt dat jongvolwassenen online crypto-inhouden het vaakst tegenkomen op Instagram. Meer specifiek kennen mannen, alsook kinderen van gemiddeld geschoolde moeders/voogden een hogere mate van blootstelling aan dit soort inhouden. Daarnaast stelt men vast dat jongvolwassenen cryptomunten over het algemeen percipiëren als een risicovolle strategie en hun voorkeur geven aan andere strategieën, zoals het beleggen in aandelen of obligaties.

Verder onderzoekt men hoe het gesteld is met de financiële kennis van jongvolwassenen, omdat meer van deze kennis ervoor kan zorgen dat men rationeler redeneert bij het maken

van financiële keuzes. Men wordt met andere woorden minder snel verleid door sociale en emotionele prikkels die directe beloningen bieden (Steinberg, 2008; Van Duijvenvoorde et al., 2010). In strijd met eerdere bevindingen (Mountain et al., 2021; Sinha et al., 2018), scoren de participanten relatief hoog op de test naar financiële kennis. Enerzijds toont het onderzoek daarbij aan dat formele leervormen deze kennis kunnen bevorderen. Deze vaststelling staat haaks tegenover voorgaande onderzoeken die erop wijzen dat het formeel onderwijs onvoldoende bijdraagt aan de financiële kennis van jongeren en jongvolwassenen (Carvalho & West, 2011; Mountain et al., 2021). Anderzijds hebben ook informele financiële leervormen een positieve relatie met financiële kennis. Men moet deze leervormen echter meer aanmoedigen, omdat de huidige participatiegraad van dergelijke activiteiten nog laag ligt.

Tot slot benadrukken de resultaten de kloof tussen mannen en vrouwen waarbij mannen vaker deelnemen aan informele leeractiviteiten, over meer financiële kennis beschikken etc. De vaststelling dat mannen vaker worden blootgesteld aan online crypto-inhouden kan bijvoorbeeld deels verklaard worden door diens hogere mate van financiële kennis. Via formele en informele leervormen kan men mogelijk inspelen op het dichten van deze genderkloof.

8. Referenties

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *The American Psychologist*, 55(5), 469-480. <https://doi.org/10.1037//0003-066X.55.5.469>
- Barry, A. E., Padon, A. A., Whiteman, S. D., Hicks, K. K., Carreon, A. K., Crowell, J. R., Willingham, K. L., & Merianos, A. L. (2018). Alcohol advertising on social media: Examining the content of popular alcohol brands on Instagram. *Substance Use & Misuse*, 53(14), 2413-2420. <https://doi.org/10.1080/10826084.2018.1482345>
- Bastick, Z. (2021). Would you notice if fake news changed your behavior? An experiment on the unconscious effects of disinformation. *Computers in Human Behavior*, 116, 106633. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106633>
- Beullens, K., & Schepers, A. (2013). Display of alcohol use on Facebook: A content analysis. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 16(7), 497-503. <https://doi.org/10.1089/cyber.2013.0044>
- Blankenstein, N. E., Crone, E. A., Van Den Bos, W., & Van Duijvenvoorde, A. C. K. (2016). Dealing with uncertainty: Testing risk – and ambiguity – attitude across adolescence. *Developmental Neuropsychology*, 41(1-2), 77-92. <https://doi.org/10.1080/87565641.2016.1158265>
- Boyle, S. C., Smith, D. J., Earle, A. M., & LaBrie, J. W. (2018). What “likes” have got to do with it: Exposure to peers’ alcohol-related posts and perceptions of injunctive drinking norms. *Journal of American College Health*, 66(4), 252-258. <https://doi.org/10.1080/07448481.2018.1431895>
- BTCDirect (z.d.). *Bitcoin koers*. Geraadpleegd op 9 december 2022, van <https://btcdirect.eu/nl-be>
- Byrnes, J. P., Miller, D. C., & Schafer, W. D. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125(3), 367-383. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.3.367>

- Carvalho, E., & Marcos, A. (2018). Virtual tutor: A case of study in University Aberta. In: Antipova, T., Rocha, A. (Red.), *Advances in Intelligent Systems and Computing* (pp. 465-471). https://doi.org/10.1007/978-3-030-02351-5_53
- Carvalho, H., & West, C. A. (2011). Voluntary participation in an active learning exercise leads to a better understanding of physiology. *Advances in Physiology Education*, 35(1), 53-58. <https://doi.org/10.1152/advan.00011.2010>
- Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128. [https://doi.org/10.1016/S1057-0810\(99\)80006-7](https://doi.org/10.1016/S1057-0810(99)80006-7)
- Clark, A. E. , & Lohéac, Y. (2007). 'It wasn't me, it was them!' Social influence in risky behavior by adolescents. *Journal of Health Economics*, 26(4), 763-784. <https://doi.org/10.1016/j.jhealeco.2006.11.005>
- Crawford, A. M., Pentz, M. A., Chou, C.P., Li, C., & Dwyer, J. H. (2003). Parallel developmental trajectories of sensation seeking and regular substance use in adolescents. *Psychology of Addictive Behaviors*, 17(3), 179-192. <https://doi.org/10.1037/0893-164X.17.3.179>
- Deo, M., & Sundar, V. (2015). Gender difference: Investment behavior and risk taking. *SCMS Journal of Indian Management*, 12(3), 74-81. Geraadpleegd op <https://www.scms.edu.in/jms/>
- De Beckker, K., Smits, I., Maldonado, J.E., Vermeersch, L., & De Witte, K. (2020). *Onderzoek naar de financiële geletterdheidscompetenties van mensen in armoede*. Geraadpleegd op HIVA KU Leuven website: <https://hiva.kuleuven.be/nl/nieuws/docs/onderzoek-naar-de-financiele.pdf>
- De Pelsmacker, P., & Geuens, M. (2019). *Marketingcommunicatie*. Amsterdam, Nederland: Pearson Benelux.
- De Vries, H., Dijkstra, M., & Kuhlman, P. (1988). Self-efficacy: The third factor besides attitude and subjective norm as a predictor of behavioural intentions. *Health Education Research*, 3(3), 273-282. <https://doi.org/10.1093/her/3.3.273>

- Dougherty, D. M., Lake, S. L., Mathias, C. W., Ryan, S. R., Bray, B. C., Charles, N. E., & Acheson, A. (2015). Behavioral impulsivity and risk-taking trajectories across early adolescence in youths with and without family histories of alcohol and other drug use disorders. *Alcoholism, Clinical and Experimental Research*, 39(8), 1501-1509. <https://doi.org/10.1111/acer.12787>
- Fischer, P., Kubitzki, J., Guter, S., & Frey, D. (2007). Virtual driving and risk taking: Do racing games increase risk-taking cognitions, affect, and behaviors? *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 13(1), 22–31. <https://doi.org/10.1037/1076-898X.13.1.22>
- Fisher, P. J., & Yao, R. (2017). Gender differences in financial risk tolerance. *Journal of Economic Psychology*, 61, 191-202. <https://dx.doi.org/10.1016/j.joep.2017.03.006>
- Fonseca, R., Mullen, K. J., Zamarro, G., & Zissimopoulos, J. (2012). What explains the gender gap in financial literacy? The role of household decision making. *The Journal of Consumer Affairs*, 46(1), 90-106. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2011.01221.x>
- Gathergood, J., & Weber, J. (2017). Financial literacy, present bias and alternative mortgage products. *Journal of Banking & Finance*, 78, 58-83. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2017.01.022>
- Gardner, M., & Steinberg, L. (2005). Peer influence on risk taking, risk preference, and risky decision making in adolescence and adulthood: An experimental study. *Developmental Psychology*, 41(4), 625-635. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.41.4.625>
- Grinstein-Weiss, M., Spader, J. S., & Yeo, Y. H. (2012). Loan performance among low-income households: Does prior parental teaching of money management matter? *Social Work Research*, 36(4), 257-270. <https://doi.org/10.1093/swr/svs016>
- Haddad, A. D. M., Harrison, F., Norman, T., & Lau, J. Y. F. (2014). Adolescent and adult risk-taking in virtual social contexts. *Frontiers in Psychology*, 5, 1476. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.01476>
- Hayes, A. F. (2022). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (3rd ed.). Geraadpleegd op <https://www.guilford.com/>

- Hilgert, M. A., & Hogarth, J. M. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin*, 89(7), 309-322. Geraadpleegd op <https://www.federalreserve.gov/default.htm>
- Hira, T. K. (2012). Promoting sustainable financial behaviour: Implications for education and research. *International Journal of Consumer Studies*, 36(5), 502–507. <https://doi.org/10.1111/j.1470-6431.2012.01115.x>.
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296–316. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>.
- Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The importance of parental socialization. *Family Relations*, 59(4), 465-478. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2010.00616.x>
- Kim, J., & Chatterjee, S. (2013). Childhood financial socialization and young adult's financial management. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 24(1), 61-79. Geraadpleegd op <https://www.afcpe.org/>
- Kim, K. S., Joanna Sin, S. C., & You-Lee, E. Y. (2014). Undergraduates' use of social media as information sources. *College & Research Libraries*, 75(4), 442-457. <https://doi.org/10.5860/crl.75.4.442>
- Kitchens, B., Johnson, S. L., & Gray, P. (2020). Understanding echo chambers and filter bubbles: The impact of social media on diversification and partisan shifts in news consumption. *MIS Quarterly*, 44(4), 1619-1649. <https://doi.org/10.25300/MISQ/2020/16371>
- Kristoufek, L. (2013). BitCoin meets Google Trends and Wikipedia: Quantifying the relationship between phenomena of the Internet era. *Scientific Reports*, 3(1), 3415. <https://doi.org/10.1038/srep03415>
- LeBaron, A. B., Hill, E. J., Rosa, C. M., Spencer, T. J., Marks, L. D., & Powell, J. T. (2018). I wish: Multigenerational regrets and reflections on teaching children about money. *Journal of Family and Economic Issues*, 39(2), 220-232. <https://doi.org/10.1007/s10834-017-9556-1>

- Liu, J., Zhao, S., Chen, X., Falk, E., & Albarracín, D. (2017). The influence of peer behavior as a function of social and cultural closeness: A meta-analysis of normative influence on adolescent smoking initiation and continuation. *Psychological Bulletin*, *143*(10), 1082-1115. <https://doi.org/10.1037/bul0000113>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement preparedness: Evidence and implications for financial education. *Business Economics*, *42*(1), 35-44. <https://doi.org/10.2145/20070104>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2009). *Financial Literacy among the Young: Evidence and Implications for Consumer Policy* (NBER Working Paper Nr. 15352). Geraadpleegd op National Bureau of Economic Research website: <https://www.nber.org/research>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: An overview. *Journal of Pension Economics & Finance*, *10*(4), 497-508. <https://doi.org/10.1017/S147474211000448>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, *52*(1), 5-44. <https://doi.org/10.1257/jel.52.1.5>
- Mandell, L., & Klein, L. S. (2007). Motivation and financial literacy. *Financial Services Review*, *16*(2), 105-116. Geraadpleegd op <https://www.sciencedirect.com/journal/financial-services-review>
- Mette, F. M. B., De Matos, C. A., Rohden, S. F., & Ponchio, M. C. (2019). Explanatory mechanisms of the decision to buy on credit: The role of materialism, impulsivity and financial knowledge. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, *21*, 15-21. <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2018.10.002>
- Mileva, G. (2023, 31 maart). *The top 15 crypto influencers you should be following on social media*. InfluencerMarketingHub. Geraadpleegd op 23 mei 2023, van <https://influencermarketinghub.com/>

- Mishra, S., Lalumière, M. L., & Williams, R. J. (2010). Gambling as a form of risk-taking: Individual differences in personality, risk-accepting attitudes, and behavioral preferences for risk. *Personality and Individual Differences*, 49(6), 616-621. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.05.032>
- Mountain, T. P., Kim, N., Serido, J., & Shim, S. (2021). Does type of financial learning matter for young adults' objective financial knowledge and financial behaviors? A longitudinal and mediation analysis. *Journal of Family and Economic Issues*, 42(1), 113-132. <https://doi.org/10.1007/s10834-020-09689-6>
- Perry, V. G., & Morris, M. D. (2005). Who is in control? The role of self-perception, knowledge, and income in explaining consumer financial behavior. *The Journal of Consumer Affairs*, 39(2), 299-313. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2005.00016.x>
- Purba, A. K., Henderson, M., Baxter, A., Pearce, A., & Katikireddi, S. V. (2022). To what extent does time spent on social media influence adolescent use of cigarettes and e-cigarettes: A longitudinal analysis of the UK millennium cohort study. *The Lancet*, 400, S73. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(22\)02283-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(22)02283-8)
- Reiter, A. M. F., Suzuki, S., O'Doherty, J. P., Li, S. C., & Eppinger, B. (2019). Risk contagion by peers affects learning and decision-making in adolescents. *Journal of Experimental Psychology*, 148(9), 1494-1504. <https://doi.org/10.1037/xge0000512>
- Roose, H., & Meuleman, B. (2014). *Methodologie van de sociale wetenschappen: Een inleiding*. Gent, België: Academia Press.
- Rosenstock, I. M., Strecher, V. J., & Becker, M. H. (1988). Social Learning Theory and the Health Belief Model. *Health Education & Behavior*, 15(2), 175-183. <https://doi.org/10.1177/109019818801500203>
- RTL Nieuws. (2022, 13 december). *Oprichter cryptobeurs FTX (29) opgepakt op Bahama's om grootscheepse oplichting*. Geraadpleegd op <https://www.rtlnieuws.nl/>
- Salzman, A. (2021, 24 mei). Why Bitcoin is so volatile now. *Barron's*. Geraadpleegd op <https://www.barrons.com/>

- Shim, S., Serido, J., Tang, C., & Card, N. (2015). Socialization processes and pathways to healthy financial development for emerging young adults. *Journal of Applied Developmental Psychology, 38*, 29–38. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2015.01.002>
- Sinha, G., Tan, K., & Zhan, M. (2018). Patterns of financial attributes and behaviors of emerging adults in the United States. *Children and Youth Services Review, 93*, 178-185. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.07.023>
- Smutny, Z., Sulc, Z., & Lansky, J. (2021). Motivations, barriers and risk-taking when investing in cryptocurrencies. *Mathematics, 9*(14), 1655. <https://doi.org/10.3390/math9141655>
- Statista. (2022, 2 juni). *The evolution of the crypto economy*. Geraadpleegd op 9 december 2022, van <https://www.statista.com/>
- Statista. (2023, 8 maart). *Estimate of the monthly number of cryptocurrency users worldwide 2016-2022*. Geraadpleegd op 8 december 2022, van <https://www.statista.com/>
- Statista Consumer Insights. (2022). *Target group: Cryptocurrency owners in Belgium*. Geraadpleegd op 8 december 2022, van <https://www.statista.com/>
- Statista Research Department. (2023). *Social media ad spend in Europe 2016-2021*. Geraadpleegd op 10 mei 2023, via <https://www.statista.com/>
- Statistiek Vlaanderen (z.d.). *Metadata: Bevolking naar onderwijsniveau (scholingsgraad)*. Geraadpleegd op 30 maart 2023, via <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen>
- Steinberg, L. (2008). A social neuroscience perspective on adolescent risk-taking. *Developmental Review, 28*(1), 78-106. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2007.08.002>
- Stroud, N. J. (2010). Polarization and partisan selective exposure. *Journal of Communication, 60*(3), 556-576. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2010.01497.x>
- Tóth, R., Turner, M. J., Kökény, T., & Tóth, L. (2022). “I must be perfect”: The role of irrational beliefs and perfectionism on the competitive anxiety of Hungarian athletes. *Frontiers in Psychology, 13*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.994126>

- Van Alstyne, M., & Brynjolfsson, E. (1996). Could the internet balkanize science? *Science*, 274(5292), 1479-1480. <https://doi.org/10.1126/science.274.5292.1479>
- Van Alstyne, M., & Brynjolfsson, E. (2005). Global village or cyber-balkans ? modeling and measuring the integration of electronic communities. *Management Science*, 51(6), 851-868. <https://doi.org/10.1287/mnsc.1050.0363>
- Van Duijvenvoorde, A. C. K., Peters, S., Braams, B. R., & Crone, E. A. (2016). What motivates adolescents? Neutral responses to rewards and their influence on adolescents' risk taking, learning, and cognitive control. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 70, 135-147. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2016.06.037>
- Van Wijk, H. (z.d.). *OneCoin: Het zoveelste ponzi schema dat veel mensen heeft opgelicht*. Beleggen. Geraadpleegd op 23 mei 2023, van <https://beleggen.com/>
- Wallace, J. M., & Muroff, J. R. (2002). Preventing substance abuse among African American children and youth: Race differences in risk factor exposure and vulnerability. *The Journal of Primary Prevention*, 22(3), 235-261. <https://doi.org/10.1023/A:1013617721016>
- Willis, L. E. (2008). Against financial-literacy education. *Iowa Law Review*, 94(1), 197-285. Geraadpleegd op <https://ilr.law.uiowa.edu/>

9. Bijlage: Online vragenlijst

Beste deelnemer

In het kader van mijn masterproef heb ik jullie hulp nodig bij een onderzoek naar de kennis van jongvolwassenen over geldzaken en de bereidheid om te investeren in cryptomunten. Deze studie wordt afgenomen bij **jongvolwassenen in Vlaanderen tussen 18 en 25 jaar oud**. Indien u tot deze doelgroep behoort, zou u ons enorm helpen door 10 minuten tijd vrij te maken om deze vragenlijst in te vullen. Er is **geen voorkennis nodig** voor het invullen van de survey.

Wat willen we weten?

We willen graag nagaan hoe het gesteld is met uw kennis over geldzaken. Zoekt u online zelf naar informatie over geldzaken? Wat vindt u van deze informatie? Volgt u ook zelf de strategieën die online worden gepromoot?

Waarom zou u deelnemen?

Meedoen is (uiteraard) niet verplicht. Maar: hoe meer mensen de vragenlijst invullen, hoe beter wij de gevolgen van deze online informatie in kaart kunnen brengen. Om deze reden willen wij u ook vragen om de enquête zo eerlijk en compleet mogelijk in te vullen. De vragenlijst zal ongeveer 10 minuten in beslag nemen. Het is mogelijk om de vragenlijst stop te zetten en later weer aan te vangen, maar het zou toch heel fijn zijn indien u de vragenlijst in één keer volledig zou willen invullen.

Alle antwoorden worden vertrouwelijk behandeld. Deze studie werd goedgekeurd door de Sociaal-Maatschappelijke Ethische Commissie (SMEC) van de KU Leuven. Wij verzamelen geen identificeerbare gegevens. Op het einde van de vragenlijst kan u vrijblijvend uw e-mailadres achterlaten om op de hoogte te worden gehouden van de resultaten van dit onderzoek. Dit zal niet gebruikt worden in het onderzoek zelf, en zal apart van uw antwoorden worden bewaard. Niemand kan dus te weten komen wat u geantwoord heeft.

Deze gegevens worden uiteraard ook nooit aan anderen gegeven.

Alvast hartelijk bedankt voor uw deelname!

Uw deelname is erg waardevol en wij stellen uw bijdrage aan ons onderzoek dan ook enorm op prijs.

Anneleen Meeus

Leuven School for Mass Communication Research

Parkstraat 45 - box 3603

3000 Leuven

Email: anneleen.meeus@kuleuven.be

Telefoon: 016/32.60.92

Mirte Willems

Studente Communicatiewetenschappen KU Leuven

Q1 Hoe oud ben je?

Duid hier je leeftijd aan (1)

▼ 18 (1) ... 25 (8)

Q2 Ik identificeer mij (het meest) als ...

- Man (1)
- Vrouw (2)
- X (3)
- Anders: (4) _____

Q3 Welke nationaliteit staat er op jouw paspoort?

- Belgische nationaliteit (1)
- Anders: (2) _____

Q4 Hoe vaak gebruik jij Instagram?

- (bijna) Continu (1)
- Een aantal keer per uur (2)
- Een aantal keer per dag (3)
- Een aantal keer per week (4)
- Een aantal keer per maand (5)
- Een aantal keer per jaar (6)
- Nooit (7)

Q5 Hoe vaak gebruik jij Facebook?

- (bijna) Continu (1)
- Een aantal keer per uur (2)
- Een aantal keer per dag (3)
- Een aantal keer per week (4)
- Een aantal keer per maand (5)
- Een aantal keer per jaar (6)
- Nooit (7)

Q6 Hoe vaak gebruik jij TikTok?

- (bijna) Continu (1)
- Een aantal keer per uur (2)
- Een aantal keer per dag (3)
- Een aantal keer per week (4)
- Een aantal keer per maand (5)
- Een aantal keer per jaar (6)
- Nooit (7)

Q7 Heb jij op dit moment een (studenten)job?

- Ja (1)
- Nee (2)

Display This Question:

If Heb jij op dit moment een (studenten)job? = Ja

Q8 In het kader van mijn (studenten)job ben ik ... bezig met geldzaken.

- Altijd (1)
- Vaak (2)
- Af en toe (3)
- Zelden (4)
- Nooit (5)

Q9 Heb jij in het verleden een diploma behaald van een economische opleiding aan een hogere onderwijsinstelling?

- Ja (1)
- Nee (2)

Q10 Volg jij op dit moment een economische opleiding aan een hogere onderwijsinstelling?

- Ja (1)
- Nee (2)

Q11 Wat is jouw hoogst behaalde diploma?

- Lager onderwijs of geen diploma (1)
- Lager secundair onderwijs (2)
- Hoger secundair onderwijs (3)
- Graduaatsdiploma (4)
- Professionele bachelor (5)
- Academische bachelor (6)
- Master (7)
- Master-na-master (8)
- Doctoraat (9)

Q12 Wat is het hoogst behaalde diploma van jouw vader/voogd?

Gelieve 'niet van toepassing' aan te duiden indien je geen vader/voogd hebt.

- Lager onderwijs of geen diploma (1)
- Lager secundair onderwijs (2)
- Hoger secundair onderwijs (3)
- Gradaatsdiploma (4)
- Professionele bachelor (5)
- Academische bachelor (6)
- Master (7)
- Master-na-master (8)
- Doctoraat (9)
- Weet ik niet (10)
- Niet van toepassing (11)

Q13 Wat is het hoogst behaalde diploma van jouw moeder/voogd?

Gelieve 'niet van toepassing' aan te duiden indien je geen moeder/voogd hebt.

- Lager onderwijs of geen diploma (1)
- Lager secundair onderwijs (2)
- Hoger secundair onderwijs (3)
- Gradaatsdiploma (4)
- Professionele bachelor (5)
- Academische bachelor (6)
- Master (7)
- Master-na-master (8)
- Doctoraat (9)
- Weet ik niet (10)
- Niet van toepassing (11)

Q14 Heb jij in het verleden al eens geïnvesteerd in cryptomunten?

- Ja (1)
- Nee (2)

Display This Question:

If Heb jij in het verleden al eens geïnvesteerd in cryptomunten? = Ja

Q15 Ik investeerde ... nieuwe bedragen in cryptomunten.

- (bijna) Altijd (1)
- Vaak (2)
- Af en toe (3)
- Zelden (4)
- Nooit (5)

Display This Question:

If Heb jij in het verleden al eens geïnvesteerd in cryptomunten? = Ja

Q16 Ik investeerde in totaal ... in cryptomunten.

- Minder dan €100 (1)
- Minder dan €500 (2)
- Minder dan €1.000 (3)
- Minder dan €5.000 (4)
- Minder dan €10.000 (5)
- Meer dan €10.000 (6)
- Wil ik liever niet zeggen (7)

Q17 Investeer jij op dit moment in cryptomunten?

- Ja (1)
- Nee (2)

Display This Question:

If Investeer jij op dit moment in cryptomunten? = Ja

Q18 Ik investeer ... nieuwe bedragen in cryptomunten.

- (bijna) Altijd (1)
- Vaak (2)
- Af en toe (3)
- Zelden (4)
- Nooit (5)

Display This Question:

If Investeer jij op dit moment in cryptomunten? = Ja

Q19 Ik heb op dit moment in totaal ... geïnvesteerd in cryptomunten.

- Minder dan €100 (1)
- Minder dan €500 (2)
- Minder dan €1.000 (3)
- Minder dan €5.000 (4)
- Minder dan €10.000 (5)
- Meer dan €10.000 (6)
- Wil ik liever niet zeggen (7)

Q20 Hoe vaak lees jij op eigen initiatief boeken en/of magazines over geldzaken?

- Elke dag (1)
- 1 of meerdere keren per week (2)
- 1 of meerdere keren per maand (3)
- Een aantal keer per jaar (4)
- Nooit (5)

Q21 Hoe vaak neem jij op eigen initiatief deel aan workshops en/of seminars over geldzaken?

- Elke dag (1)
- 1 of meerdere keren op week (2)
- 1 of meerdere keren per maand (3)
- Een aantal keer per jaar (4)
- Nooit (5)

Q22 Hoe vaak bezoek jij op eigen initiatief websites over geldzaken?

- Elke dag (1)
- 1 of meerdere keren per week (2)
- 1 of meerdere keren per maand (3)
- Een aantal keer per jaar (4)
- Nooit (5)

Q23 Hoe vaak zie jij berichten/foto's/video's over investeren in cryptomunten op Instagram?

- Elke dag (1)
- 1 of meerdere keren per week (2)
- 1 of meerdere keren per maand (3)
- Een aantal keer per jaar (4)
- Nooit (5)

Display This Question:

If Hoe vaak zie jij berichten/foto's/video's over investeren in cryptomunten op Instagram? != Nooit

Q24 Na het zien van deze inhoud, ben ik meer gemotiveerd om te investeren in cryptomunten.

- Helemaal eens (1)
- Eens (2)
- Oneens (3)
- Helemaal oneens (4)

Q25 Hoe vaak zie jij berichten/foto's/video's over investeren in cryptomunten op Facebook?

- Elke dag (1)
- 1 of meerdere keren per week (2)
- 1 of meerdere keren per maand (3)
- Een aantal keer per jaar (4)
- Nooit (5)

Display This Question:

*If Hoe vaak zie jij berichten/foto's/video's over investeren in cryptomunten op Facebook?
!= Nooit*

Q26 Na het zien van deze inhoud, ben ik meer gemotiveerd om te investeren in cryptomunten.

- Helemaal eens (1)
- Eens (2)
- Oneens (3)
- Helemaal oneens (4)

Q27 Hoe vaak zie jij berichten/foto's/video's over investeren in cryptomunten op TikTok?

- Elke dag (1)
- 1 of meerdere keren per week (2)
- 1 of meerdere keren per maand (3)
- Een aantal keer per jaar (4)
- Nooit (5)

Display This Question:

*If Hoe vaak zie jij berichten/foto's/video's over investeren in cryptomunten op TikTok? !=
Nooit*

Q28 Na het zien van deze inhoud, ben ik meer gemotiveerd om te investeren in cryptomunten.

- Helemaal eens (1)
- Eens (2)
- Oneens (3)
- Helemaal oneens (4)

Q29 Beantwoord de volgende stellingen.

Ik ben van mening dat ...

	Helemaal eens (1)	Eens (2)	Oneens (3)	Helemaal oneens (4)
... investeren in cryptomunten mij sowieso geld opbrengt. (1)	☐	☐	☐	☐
... investeren in cryptomunten de ideale manier is om snel rijk te worden. (2)	☐	☐	☐	☐
... investeren in cryptomunten geen gevaren met zich meebrengt. (3)	☐	☐	☐	☐
... ik de toekomstige waarde van cryptomunten goed kan voorspellen. (4)	☐	☐	☐	☐
... ik over voldoende kennis beschik om te investeren in cryptomunten. (5)	☐	☐	☐	☐
... ik over voldoende vaardigheden beschik om te investeren in cryptomunten. (6)	☐	☐	☐	☐

Stel er staat €5.000 op jouw spaarrekening en je krijgt van mij €500.

Beantwoord de volgende stellingen.

Q31 Ik zou het geld liever investeren in cryptomunten dan het op mijn spaarrekening te zetten.

- Helemaal eens (1)
- Eens (2)
- Oneens (3)
- Helemaal oneens (4)
- Ik weet niet wat een spaarrekening is (5)

Q32 Ik zou het geld liever investeren in cryptomunten dan het te beleggen in aandelen.

- Helemaal eens (1)
- Eens (2)
- Oneens (3)
- Helemaal oneens (4)
- Ik weet niet wat een aandeel is (5)

Q33 Ik zou het geld liever investeren in cryptomunten dan het te beleggen in obligaties.

- Helemaal eens (1)
- Eens (2)
- Oneens (3)
- Helemaal oneens (4)
- Ik weet niet wat een obligatie is (5)

Q34 Ik zou het geld liever investeren in cryptomunten dan het te beleggen in fondsen.

- Helemaal eens (1)
- Eens (2)
- Oneens (3)
- Helemaal oneens (4)
- Ik weet niet wat een fonds is (5)

Q35 Er staat €100 op jouw spaarrekening en de rente bedraagt 2% per jaar. Hoeveel geld zal er op jouw spaarrekening staan na 5 jaar?

- Meer dan €102 (1)
- €102 (2)
- Minder dan €102 (3)
- Ik weet het niet (4)

Q36 De rente op jouw spaarrekening bedraagt 1% per jaar en de inflatie bedraagt 2% per jaar. Hoeveel kan je met dit geld kopen 1 jaar later?

- Meer dan vandaag (1)
- Evenveel (2)
- Minder dan vandaag (3)
- Ik weet het niet (4)

Q37 Het kopen van aandelen van 1 bedrijf levert meestal een veiliger rendement op dan een aandelenfonds.

- Juist (1)
- Fout (2)
- Ik weet het niet (3)

Bedankt voor jouw deelname aan het onderzoek.

Indien je graag op de hoogte wordt gebracht van de resultaten, kan je hieronder je e-mailadres achterlaten.

- E-mailadres (1) _____
- Vragen of opmerkingen (2)
